

Pētījums "Latvijas vēletājs 2000"

LR CVK
2000

Saturs

Ievads

1. Vēletāju plānotā līdzdalība gaidāmajās pašvaldību vēlēšanās 2001.gadā

2. Vēletāju motivācija

3. Vēletāju informētība un informācijas kanāli

4. Pašvaldību vēlēšanu novērtējums

Secinājumi

Pielikumi *Aptaujas anketas paraugs*

Ievads

2001. gada 11 martā Latvijā notiks kārtējās pilsētu, pagastu un šoreiz arī novadu pašvaldību vēlēšanas. Lai gan pašvaldību darbam iedzīvotāju dzīvē ir tikpat nozīmīga loma kā parlamenta lēmumiem, līdz šim vēletāju aktivitāte pašvaldību vēlēšanās bijusi zema - 1995. un 1997. gada pašvaldību vēlēšanās piedalījās tikai aptuveni puse Latvijas balsstiesīgo pilsoņu.

Lai noskaidrotu vēletāju zemās aktivitātes cēloņus un vēletāju motivāciju, kas mudina vai kavē piedalīties pašvaldību vēlēšanās, Centrālā vēlēšanu komisija sadarbībā ar Rīgas Stradiņa Universitātes Socioloģijas un Politoloģijas fakultāšu studentiem laikā no 2000. gada 14. jūnija līdz 30. jūnijam veica vēletāju socioloģisko aptauju.

Pavisam kopā tika aptaujāti 873 vēletāji Vidzemē, Latgalē, Zemgalē, Kurzemē un Rīgā. No tiem Vidzemē - 207 (23,8%), Rīgā - 203 (23,3%), Latgalē - 190 (21,8%), Zemgalē - 145 (16,6%), Kurzemē - 126 (14,4%). Vienlaikus no visiem aptaujas dalībniekiem 366 (41,9%) tika aptaujāti pēc nejaušās izlases principa, 507 (58,1%) - parakstu vākšanas likuma "Grozījumi Enerģētikas likumā" ierosināšanai vietās.

No visiem aptaujātajiem 554 (63,5%) bija sievietes, 311 (35,6%) - vīrieši. 8 (0,9%) aptaujātie savu dzimumu nebija norādījuši. Savukārt pēc vecuma aptaujas dalībnieki sadalījās šādās grupās:

1.tabula

Vecums	%
18-24 gadi	11,7
25-34 gadi	16,5
35-44 gadi	24,6
45-55 gadi	20,3
virs 55 gadiem	26,6

Visi aptaujātie bija Latvijas Republikas pilsoņi, no kuriem 749 (85,8%) bija latvieši, bet 111 (12,7%) - cittautieši. 13 (1,5%) respondenti tautību nebija norādījuši. Starp cittautiešiem visvairāk pārstāvētās tautības bija krievu un poļu.

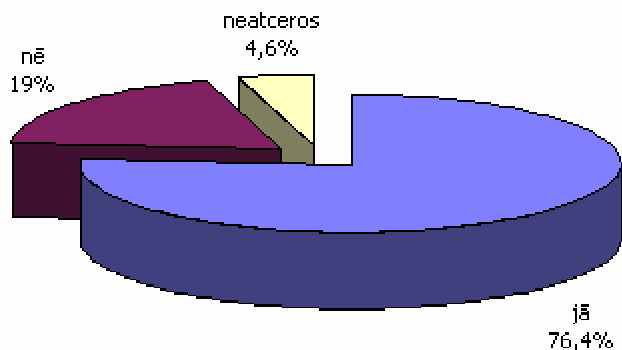
234 (26,8%) respondentiem bija augstākā izglītība, 352 (40,3%) - vidējā speciālā vai profesionāli tehniskā, 229 (26,2%) - vidējā, bet 54 (6,2%) - pamatizglītība.

Pēc pamatnodarbošanās 322 (36,9%) no visiem respondentiem bija valsts un budžeta iestāžu darbinieki, 173 (19,8%) - pensionāri, 127 (14,5%) -privātsektorā strādājošie, 62 (7,1%) - bezdarbnieki, 60 (6,9%) - skolēni un studenti. 35 (4%) aptaujātie atzina, ka ir uzņēmēji vai vadītāji, 32 (3,7%) - ka zemnieki, 28 (3,2%) - ka mājsaimnieces un 25 (2,9%) sevi pieskaitīja radošo profesiju pārstāvjiem. 9 (1%) aptaujāto savu pamatnodarbošanos nebija norādījuši.

Lielākā daļa jeb 76,4% no aptaujas dalībniekiem atzina, ka ir piedalījušies pēdējās pašvaldību vēlēšanās 1997. gadā, 19% norādīja, ka to nav darījuši, bet 4,6% neatcerējās, vai iepriekš ir piedalījušies pašvaldību vēlēšanās. (2.tabula.)

2.tabula

Vai jūs piedalījāties iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās?

Turpmāk izdevumā tiks aplūkotas pētījumā iegūtās respondentu atbildes uz anketā uzdotajiem jautājumiem tādās sadaļās kā *Vēlētāju plānotā līdzdalība gaidāmajās pašvaldību vēlēšanās 2001.gadā, Vēlētāju motivācija, Vēlētāju informētība un informācijas kanāli, Pašvaldību vēlēšanu novērtējums.*

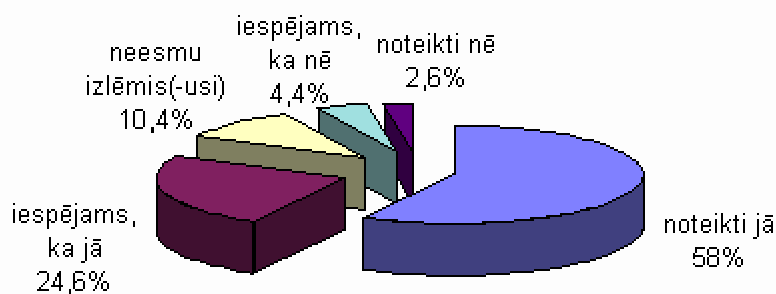
Pētījumā izmantotā anketā publicēta sadaļā *Pielikumi.*

1. Vēlētāju plānotā līdzdalība gaidāmajās pašvaldību vēlēšanās 2001. gadā

Lai noskaidrotu vēlētāju iespējamo aktivitāti nākamajās pašvaldību vēlēšanās un līdz ar to arī vēlētāju attieksmi pret vēlēšanām, respondentiem tika uzdots jautājums “Vai jūs piedalīsieties nākamajās pašvaldību vēlēšanās?”.

Apkopojot iegūtās atbildes, jāsecina, ka noteikti pašvaldību vēlēšanās piedalīties plāno 58% vēlētāju, 24,6% aptaujāto pieļauj, ka pašvaldību vēlēšanās varētu piedalīties, 4,4% vēlētāju domā, ka vēlēšanās visdrīzāk nepiedalīsies, bet 2,5% norāda, ka vēlēšanās noteikti nepiedalīsies. Visai liels (10,5%) ir arī to vēlētāju skaits, kas vēl nav izlēmuši piedalīties vai nepiedalīties vēlēšanās. (3.tabula.)

Vai jūs piedalīsieties nākamajās pašvaldību vēlēšanās?

Lai gan to vēlētāju skaits, kas atzinuši, ka vēlēšanās nepiedalīsies, ir salīdzinoši neliels, vērtējot iegūtās atbildes jāņem vērā, ka, pastāvot uzskatam, ka piedalīties vēlēšanās ir pareizi, ne visi respondenti varētu būt izteikuši savu patieso viedokli. Par to liecina arī apstākļi, ka, atbildot uz jautājumu “Vai jūs piedalījāties iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās?”, apstiprinoši atbildējuši 76,4% respondentu, bet faktiskā vēlētāju aktivitāte pašvaldību vēlēšanās 1997. gadā bija 56,8%.

Tajā pašā laikā krietni atšķiras parakstu vākšanas vietās aptaujāto, tātad sabiedriski aktīvāko pilsoņu un vēlētāju, kas aptaujāti pēc nejaušās izlases principa, atbildes par līdzdalību iepriekšējās pašvaldības vēlēšanās. Ja parakstu vākšanas vietās aptaujāto vēlētāju grupā to, ka piedalījušies vēlēšanās, atzinuši 51,3% no 58,1% aptaujāto, tad pēc nejaušās izlases aptaujāto respondentu vidū uz savu līdzdalību iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās norādījusi tikai aptuveni 1/2 aptaujāto. Tādējādi šajā grupā iegūtais rezultāts vairāk līdzinās reālajai vēlētāju aktivitātei iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās un mudina pievērst lielāku uzmanību pēc nejaušās izlases aptaujāto respondentu viedokļiem. (4.tabula.)

4. tabula

	Respondentu sadalījums pēc aptaujas vietas		Kopā
	<i>respondenti, kas aptaujāti pēc nejaušās izlases principa</i>	<i>respondenti, kas aptaujāti parakstu vākšanas vietās</i>	

Vai Jūs piedalījāties iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās?	<i>Jā</i>	25,2%	51,3%	76,5%
	<i>Nē</i>	13,3%	5,7%	19,0%
	<i>Neatceros</i>	3,3%	1,1%	4,5%
Kopā		41,9%	58,1%	100%

Salīdzinot respondentu viedokļus pēc noteiktiem demogrāfiskajiem rādītājiem, jāsecina, ka visbiežāk pārliecināti par to, ka pašvaldību vēlēšanās piedalīsies, ir vēlētāji Latgalē. Šajā apgabalā vēlēšanās nepiedalīsies vai vēl nav izlēmuši 2,1% jeb 1/10 daļa no 21,8% aptaujāto. Tajā pašā laikā visnoraidošākā attieksme pret piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās ir vēlētājiem Rīgas un Zemgales apgabalos, kur vēlēšanās piedalīties neplāno vai vēl nav izlēmuši attiecīgi 1/4 un 1/5 daļa aptaujāto. (5.tabula.)

5.tabula

		Respondentu dzīvesvieta					Kopā
		<i>Rīga</i>	<i>Vidzeme</i>	<i>Kurzeme</i>	<i>Zemgale</i>	<i>Latgale</i>	
Vai Jūs piedalīsieties nākamajās pašvaldību vēlēšanās?	<i>Noteikti jā</i>	12,3%	14,1%	7,6%	8,7%	15,3%	58,0%
	<i>Iespējams, ka jā</i>	5,2%	6,0%	4,7%	4,2%	4,5%	24,6%
	<i>Neesmu izlēmis</i>	3,3%	2,0%	1,4%	2,6%	1,1%	10,4%
	<i>Iespējams, ka nē</i>	1,7%	1,3%	0,3%	0,6%	0,5%	4,4%
	<i>Noteikti nē</i>	0,8%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	2,6%
Kopā		23,3%	23,8%	14,5%	16,6%	21,8%	100%

Tajā pašā laikā būtiski neatšķiras vēlētāju domas par piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās atkarībā no dzimuma un tautības. Salīdzinot iegūtās atbildes katrā no grupām atkarībā no respondentu dzimuma, jāsecina, ka pilnīgi pārliecināti par to, ka piedalīsies nākamajās pašvaldību vēlēšanās, ir kā aptuveni puse aptaujāto vēlētāju sievietes, tā puse aptaujāto vēlētāju vīriešu. Līdzīga ir arī to vēlētāju proporcija abās no šīm grupām (aptuveni 1/10 daļa), kas vēl nav izlēmuši piedalīties vai nepiedalīties pašvaldību vēlēšanās. (6.tabula.)

6.tabula

		Respondentu dzimums		Kopā
		<i>sieviete</i>	<i>vīrietis</i>	
Vai Jūs piedalīsieties nākamajās pašvaldību vēlēšanās?	<i>Noteikti jā</i>	38,3%	19,7%	57,9%
	<i>Iespējams, ka jā</i>	15,7%	8,9%	24,6%
	<i>Neesmu izlēmis</i>	6,6%	3,8%	10,4%
	<i>Iespējams, ka nē</i>	2,5%	1,8%	4,4%
	<i>Noteikti nē</i>	0,9%	1,7%	2,7%
	Kopā		64,0%	36,0%

Proporcionāli vienāds vēlētāju skaits, kuri vēlēšanās nepiedalīsies vai nav to vēl izlēmuši, ir arī latviešu un cittautiešu vidū (aptuveni 1/6 daļa). Tomēr no šī pētījuma arī izriet, ka latviešu tautības vēlētāju vidū ir daudz vairāk neizlēmīgo, nekā

cittautiešu starpā, kas varētu būt skaidrojams ar to, ka vēlēšanu tiesības ir viens no galvenajiem ieguvumiem, nepilsoņiem naturalizējoties. (7.tabula.)

7.tabula

		Respondentu tautība		Kopā
		latvietis(e)	cita tautība	
Vai Jūs piedalīsieties nākamajās pašvaldību vēlēšanās?	<i>Noteikti jā</i>	50,7%	7,3%	58%
	<i>Iespējams, ka jā</i>	20,9%	3,5%	24,4%
	<i>Neesmu izlēmis</i>	10%	0,6%	10,6%
	<i>Iespējams, ka nē</i>	3,3%	1,2%	4,4%
	<i>Noteikti nē</i>	2,2%	0,3%	2,6%
	Kopā	87,1%	12,9%	100%

Vecuma grupās no visiem vēlētājiem, kas aptaujā atbildējuši, ka noteikti piedalīsies nākamajās pašvaldību vēlēšanās, visvairāk ir vēlētāju vecumā virs 55 gadiem (17,4%). (8.tabula.) Tajā pašā laikā, salīdzinot vēlētāju viedokļus atsevišķi katrā no vecuma grupām, jāsecina, ka vispārliciecinātākie par savu piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās ir vēlētāji vecuma grupā no 45-55 gadiem. Šajā vecuma grupā atbildi “noteikti jā” izvēlējušies 2/3 daļas aptaujāto, kamēr vecuma grupā virs 55 gadiem - tikai 3/5 daļas aptaujāto.

Vienlaikus vērojama tendence, ka, samazinoties vēlētāju gadu skaitam, mazinās arī vēlētāju pārliecība par piedalīšanos vēlēšanās. Vismazāk pārliecināti par to, ka vēlēšanās piedalīsies, salīdzinot ar pārējām vecuma grupām, ir jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem - 3,9% no kopējā aptaujāto skaita jeb aptuveni 1/3 daļa no aptaujātajiem šajā grupā.

		Respondentu vecums					Kopā
		18-24	25-34	35-44	45-55	virš 55	
Vai Jūs piedalīsieties nākamajās pašvaldību vēlēšanās?	<i>Noteikti jā</i>	3,9%	7,4%	14,5%	14,8%	17,4%	58,0%
	<i>Iespējams, ka jā</i>	4,7%	6,4%	5,4%	3,7%	4,4%	24,6%
	<i>Neesmu izlēmis</i>	2,0%	2,0%	3,0%	1,0%	2,5%	10,5%
	<i>Iespējams, ka nē</i>	0,8%	0,5%	1,4%	0,6%	1,2%	4,4%
	<i>Noteikti nē</i>	0,3%	0,3%	0,5%	0,2%	1,2%	2,5%
	Kopā		11,7%	16,6%	24,7%	20,4%	26,6%

Aptaujas rezultāti ļauj salīdzināt arī vēlētāju līdzdalības vēlēšanās saistību ar vēlētāju izglītību. Iegūtie rezultāti liecina, ka kopumā no visiem respondentiem, kas, atbildot uz jautājumu “Vai jūs piedalīsieties nākamajās pašvaldību vēlēšanās?”, izvēlējušies atbildi “noteikti jā”, visvairāk ir vēlētāju ar vidējo speciālo (24,7%) un augstāko (16%) izglītību, bet vismazāk - vēlētāju ar pamata (3%) un vidējo (14%) izglītību. (9.tabula.)

Arī salīdzinot aptaujas rezultātus katrā no četrām grupām atsevišķi, rezultāts ir līdzīgs. Proti, visvairāk vēlētāju, kas nepiedalīsies pašvaldību vēlēšanās vai vēl nav to izlēmuši, ir grupās ar pamata un vidējo izglītību, bet vismazāk - grupās ar augstāko un vidējo speciālo izglītību.

		Respondentu izglītība				Kopā
		<i>pamata</i>	<i>vidējā</i>	<i>vidējā speciālā</i>	<i>augstākā</i>	
Vai Jūs piedalīsieties nākamajās pašvaldību vēlēšanās?	<i>Noteikti jā</i>	3,0%	14,3%	24,7%	16,0%	58,0%
	<i>Iespējams, ka jā</i>	2,0%	6,8%	9,0%	6,9%	24,6%
	<i>Neesmu izlēmis</i>	0,7%	3,1%	4,7%	2,0%	10,5%
	<i>Iespējams, ka nē</i>	0,3%	1,5%	1,3%	1,3%	4,4%
	<i>Noteikti nē</i>	0,2%	0,7%	0,8%	0,8%	2,5%
Kopā		6,2%	26,4%	40,5%	26,9%	100%

Respondentu atbilžu sadalījums uz jautājumu “Vai jūs piedalīsieties nākamajās pašvaldību vēlēšanās?” pēc nodarbošanās aplūkojams 10. tabulā. Arī šajā gadījumā visbiežāk minētā atbilde visās grupās ir “noteikti jā”. Tajā pašā laikā visnegatīvāk noskaņoti pret piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās ir bezdarbnieki, mājsaimnieces un privātsektora darbinieki - 1/4 daļa respondentu katrā no šīm grupām atbildējusi, ka vēlēšanās nepiedalīsies vai vēl nav to izlēmusi. Zems līdzdalības sliekšnis (1/5 daļa) ir arī respondentiem, kas par savu pamatnodarbošanos uzskata zemniecību. Vēlēšanās nepiedalīties domā vai nav vēl izlēmuši arī 1/6 daļa aptaujāto pensionāru, studentu un radošo profesiju pārstāvju. Savukārt visaktīvākās vēlēšanu grupas pēc pamatnodarbošanās veida ir uzņēmēji, uzņēmumu vadītāji, kā arī valsts iestāžu darbinieki.

10.tabula

		Respondentu pamatnodarbošanās				
		<i>skoēns, students(e)</i>	<i>mājsaim-niece</i>	<i>pensio-nārs(e)</i>	<i>zem-nieks(ce)</i>	<i>bezdarb-nieks(ce)</i>
Vai Jūs piedalīsieties	<i>Noteikti jā</i>	2,8%	1,7%	12,7%	2,1%	3,1%

nākamajās pašvaldību vēlēšanās?						
	<i>Iespējams, ka jā</i>	2,8%	0,6%	3,7%	0,8%	2,3%
	<i>Neesmu izlēmis</i>	0,7%	0,7%	2%	0,7%	0,7%
	<i>Iespējams, ka nē</i>	0,6%	0,1%	1%	0,1%	0,7%
	<i>Noteikti nē</i>	0,1%	0,1%	0,6%	-	0,3%
	Kopā	6,9%	3,2%	20%	3,7%	7,2%

10.tabulas

turpinājums

		Respondentu pamatnodarbošanās				Kopā
		<i>valsts iestādes darbinieks(ce)</i>	<i>privātsektora darbinieks(ce)</i>	<i>uzņēmē-mējs(a), vadītājs(a)</i>	<i>radošo profesiju pārstāvis(e)</i>	
Vai Jūs piedalīsieties nākamajās pašvaldību vēlēšanās?	<i>Noteikti jā</i>	24,9%	6,4%	2,8%	1,6%	58,1%
	<i>Iespējams, ka jā</i>	8,6%	4,3%	0,9%	0,7%	24,7%
	<i>Neesmu izlēmis</i>	2,7%	2,7%	-	0,3%	10,4%
	<i>Iespējams, ka nē</i>	0,6%	1%	0,1%	0,1%	4,4%
	<i>Noteikti nē</i>	0,6%	0,3%	0,2%	0,1%	2,4%
	Kopā	37,3%	14,7%	4,1%	2,9%	100%

Pētījumā tika mēģināts arī noskaidrot, kā mainījušās vēlētāju domas par līdzdalību vēlēšanās, salīdzinot ar iepriekšējām pašvaldību vēlēšanām. Pētījuma rezultāti liecina, ka 53,4% no aptaujātajiem, kuri piedalījās 1997. gada pašvaldību vēlēšanās, noteikti piedalīsies arī nākamajās pašvaldību vēlēšanās. Iespēju drīzāk piedalīties nekā nepiedalīties 2001. gada vēlēšanās pieļāva arī 16,1% iepriekšējās vēlēšanās balsojušo. Tajā pašā laikā 7% jeb aptuveni 1/11 daļa no iepriekš aktīvajiem pilsoņiem vēlēšanās nepiedalīsies vai vēl nav izlēmuši to darīt.

No 19% pilsoņu, kas 1997. gada pašvaldību vēlēšanās nepiedalījās, nākamgad noteikti vai iespējams vēlēšanās piedalīties plāno 10,4%, 4,4% vēl nav izlēmuši, bet 4,2% savu nostāju nav mainījuši joprojām un vēlēšanās nepiedalīsies. (11.tabula.)

11.tabula

		Vai Jūs piedalījāties iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās?			Kopā
		Jā	Nē	Neatceros	
Vai Jūs piedalīsieties nākamajās pašvaldību vēlēšanās?	<i>Noteikti jā</i>	53,4%	3,9%	0,7%	58%
	<i>Iespējams, ka jā</i>	16,1%	6,5%	1,9%	24,5%
	<i>Neesmu izlēmis</i>	4,7%	4,4%	1,4%	10,4%
	<i>Iespējams, ka nē</i>	1,5%	2,5%	0,3%	4,4%
	<i>Noteikti nē</i>	0,8%	1,7%	0,1%	2,6%
Kopā		76,5%	19%	4,5%	100%

Pētījuma rezultāti liecina, ka viens no būtiskākajiem faktoriem, kas iespaido vēlētāju līdzdalību, ir šo vēlētāju politiskā aktivitāte kopumā. Tā kā šī aptauja tika veikta vienlaicīgi ar parakstu vākšanu likuma “Grozījumi Enerģētikas likumā” ierosināšanai, tad iespējams salīdzināt politiski aktīvo un neaktīvo vēlētāju attieksmi pret pašvaldību vēlēšanām. Iegūtie rezultāti liecina, ka daudz vairāk vēlētāju, kas neplāno piedalīties pašvaldību vēlēšanās vai nav to vēl izlēmuši, ir respondentu grupā, kas tika aptaujāti

pēc nejaušās izlases principa. Šajā grupā pašvaldību vēlēšanās piedalīties neplāno vai vēl nav izlēmuši aptuveni 1/4 daļa aptaujāto, kamēr politiski aktīvo pilsoņu grupā šādu vēlētāju ir gandrīz par pusi mazāk.

12. tabula

		Respondentu sadalījums pēc aptaujas vietas		Kopā
		<i>respondenti, kas aptaujāti pēc nejaušās izlases principa</i>	<i>respondenti, kas aptaujāti parakstu vākšanas vietās</i>	
Vai Jūs piedalīsieties nākamajās pašvaldību vēlēšanās?	<i>Noteikti jā</i>	16,6%	41,4%	58,0%
	<i>Iespējams, ka jā</i>	13,7%	10,9%	24,6%
	<i>Neesmu izlēmis</i>	6,4%	4,0%	10,4%
	<i>Iespējams, ka nē</i>	3,1%	1,3%	4,4%
	<i>Noteikti nē</i>	2,1%	0,6%	2,6%
Kopā		41,9%	58,1%	100%

2. Vēlētāju motivācija

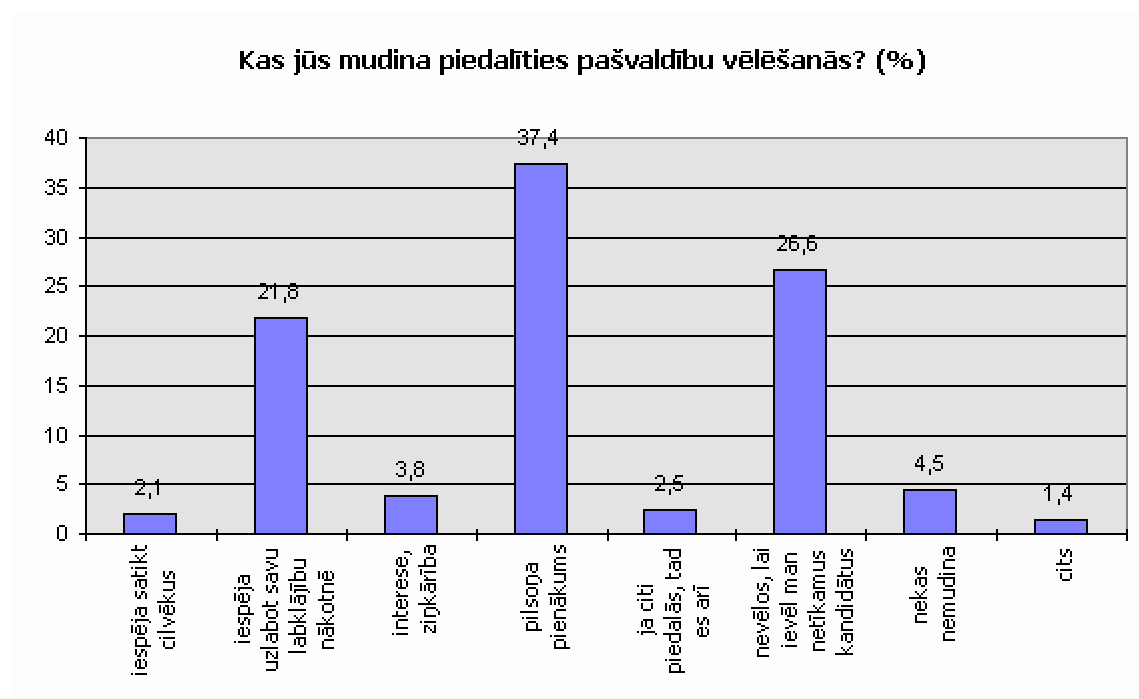
Viens no galvenajiem pētījuma mērķiem bija vēlme noskaidrot, kādu motīvu vadīti vēlētāji piedalās vai nepiedalās pašvaldību vēlēšanās. Lai iegūtu priekšstatu par izplatītākajiem vēlētāju motīviem, respondenti tika lūgti atbildēt uz jautājumiem “Kas jūs mudina piedalīties pašvaldību vēlēšanās?” un “Kas jūs varētu kavēt (kavē) piedalīties pašvaldību vēlēšanās?”.

Pētījuma rezultāti liecina, ka visbiežāk - 37,4% gadījumu - vēlētāji pašvaldību vēlēšanās piedalās sava pilsoņa pienākuma vadīti. Kā otrs svarīgākais iemesls, lai piedalītos vēlēšanās, tiek minēta nevēlēšanās pieļaut, ka tiktu ievēlēti vēlētājam

netīkami kandidāti. Šo motīvu kā svarīgāko izdalījuši 26,6% aptaujāto. Trešajā vietā starp iemesliem, kas mudina piedalīties vēlēšanās, minēta iespēja uzlabot savu labklājību nākotnē. To atzinuši 21,8% vēlētāju.

Tajā pašā laikā 4,5% aptaujāto norāda, ka viņus vēlēšanās piedalīties nemudina nekas. 3,8% vēlētāju vēlēšanās piedalās ziņkārības dēļ, 2,5% - tādēļ, ka piedalās citi, bet 2,1% aptaujāto atzīst, ka piedalās vēlēšanās, jo vēlēšanas ir vēl viena iespēja satikties ar cilvēkiem. (12.tabula.)

12.tabula

Būtiskākie iemesli, kas mudina vēlētājus piedalīties pašvaldību vēlēšanās atkarībā no vecuma, dzimuma, tautības un nodarbošanās, apkopoti 13., 14., 15. un 16. tabulā.*

13.tabula

	Respondentu vecums				
	18-24	25-34	35-44	45-55	virs 55

Kas jūs mudina piedalīties pašvaldību vēlēšanās?	<i>iespēja satikt cilvēkus</i>	3,9%	2,8%	3,7%	2,8%	3,5%
	<i>iespēja uzlabot savu labklājību nākotnē</i>	38,2%	36,8%	35,3%	34,5%	34,2%
	<i>interese, ziņkārība</i>	10,8%	9,7%	4,7%	6,2%	3%
	<i>pilsoņa pienākums</i>	57,8%	50%	56,7%	69,5%	64,9%
	<i>ja citi piedalās, tad es arī</i>	12,7%	3,5%	3,3%	2,8%	2,2%
	<i>nevēlēšanās pieļaut, ka tiktu ievēlēti man netīkami kandidāti</i>	38,2%	47,2%	46,5%	40,1%	42,4%
	<i>nekas nemudina</i>	11,8%	9%	7,9%	2,8%	6,5%
	<i>cits</i>	2,9%	2,8%	2,3%	2,8%	1,3%

14. tabula

		Respondentu dzimums	
		<i>sievietes</i>	<i>vīrieši</i>
Kas jūs mudina piedalīties pašvaldību vēlēšanās?	<i>iespēja satikt cilvēkus</i>	2,7%	4,2%
	<i>iespēja uzlabot savu labklājību nākotnē</i>	38,4%	30,2%
	<i>interese, ziņkārība</i>	6,3%	5,5%
	<i>pilsoņa pienākums</i>	63,7%	55%
	<i>ja citi piedalās, tad es arī</i>	3,8%	4,5%
	<i>nevēlēšanās pieļaut, ka tiktu ievēlēti man netīkami kandidāti</i>	46,2%	38,3%

	<i>nekas nemudina</i>	5,4%	10,6%
	<i>cits</i>	1,6%	3,5%

15. tabula

		Respondentu tautība	
		<i>latviei</i>	<i>cita tautība</i>
Kas jūs mudina piedalīties pašvaldību vēlēšanās?	<i>iespēja satikt cilvēkus</i>	3,3%	2,7%
	<i>iespēja uzlabot savu labklājību nākotnē</i>	34,4%	44,1%
	<i>interese, ziņkārība</i>	6%	7,2%
	<i>pilsoņa pienākums</i>	61,1%	56,8%
	<i>ja citi piedalās, tad es arī</i>	3,7%	6,3%
	<i>nevēlēšanās pieļaut, ka tiktu ievēlēti man netīkami kandidāti</i>	43,9%	37,8%
	<i>nekas nemudina</i>	7,3%	5,4%
	<i>cits</i>	2,55	0,9%

16. tabula

	Respondentu pamatnodarbošanās
--	--------------------------------------

		<i>skoēns, students(e)</i>	<i>mājsaimniece</i>	<i>pensio- nārs(e)</i>	<i>zem- nieks(ce)</i>	<i>bezdarb- nieks(ce)</i>
Kas jūs mudina piedalīties pašvaldību vēlēšanās?	<i>iespēja satikt cilvēkus</i>	1,7%	7,1%	4,6%	6,3%	6,5%
	<i>iespēja uzlabot savu labklājību nākotnē</i>	46,7%	28,6%	38,7%	28,1%	35,5%
	<i>interese, ziņkārība</i>	11,7%	17,9%	2,9%	6,3%	9,7%
	<i>pilsoņa pienākums</i>	60%	60,7%	63,6%	46,9%	48,4%
	<i>ja citi piedalās, tad es arī</i>	6,7%	10,7%	3,5%	3,1%	6,5%
	<i>nevēlēšanās pieļaut, ka tiktu ievēlēti man netīkami kandidāti</i>	36,7%	28,6%	37,6%	56,3%	40,3%
	<i>nekas nemudina</i>	10%	10,7%	5,2%	3,1%	11,3%
	<i>cits</i>	5%	-	0,6%	-	1,6%

16. tabulas

turpinājums

		Respondentu pamatnodarbošanās			
		<i>valsts iestādes darbi- nieks(ce)</i>	<i>privāt- sektora darbi- nieks(ce)</i>	<i>uzņē- mējs(a), vadītājs(a)</i>	<i>radošo profesiju pārstā-vis(e)</i>
Kas jūs mudina piedalīties pašvaldību	<i>iespēja satikt cilvēkus</i>	2,5%	0,8%	5,7%	4%

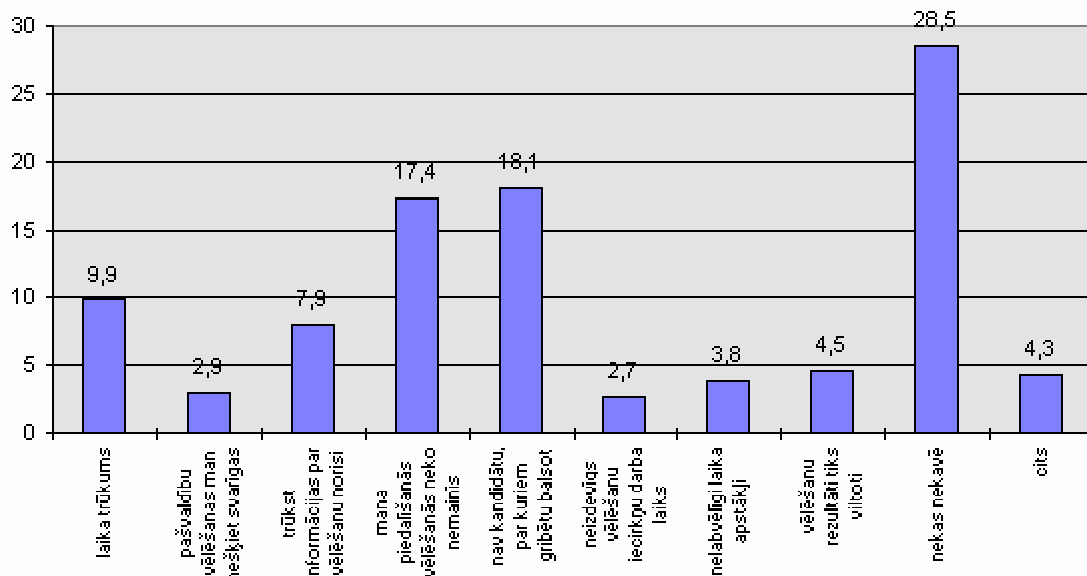
vēlēšanās?					
	<i>iespēja uzlabot savu labklājību nākotnē</i>	35,45	29,9%	28,6%	44%
	<i>interese, ziņkārība</i>	4,7%	6,3%	2,9%	8%
	<i>pilsoņa pienākums</i>	66,5%	53,5%	65,7%	52%
	<i>ja citi piedalās, tad es arī</i>	1,9%	5,5%	8,6%	-
	<i>nevēlēšanās pieļaut, ka tiku ievēlēti man netīkami kandidāti</i>	47,8%	42,5%	37,1%	48%
	<i>nekas nemudina</i>	5,3%	11,8%	8,6%	4%
	<i>cits</i>	2,2%	4,7%	5,7%	-

Tajā pašā laikā galvenais iemesls, kas kavē pilsoņus piedalīties pašvaldību vēlēšanās, ir vēlētāju pārliecība, ka nav piemērotu kandidātu, par kuriem balsot. Šādi atbildējuši 18,1% aptaujāto. Vēl viens būtisks iemesls, kas mazina vēlētāju līdzdalību vēlēšanās, ir uzskats, ka piedalīšanās vēlēšanās tāpat neko nemainīs. Šo iemeslu minējuši 17,4% aptaujāto. Tādējādi pētījums vēlreiz apstiprina jau agrāko hipotēzi, ka galvenie iemesli, kas mazina vēlētāju līdzdalību vēlēšanās, saistīti ar vēlētāju neuzticību politiķiem un valsts pārvaldes institūcijām. Visai liels skaits aptaujāto (9,9%) norāda uz vēl kādu šķērslī savai līdzdalībai vēlēšanās - laika trūkumu. Un arī tas liecina, ka vēletājiem trūkst nopietnas motivācijas, lai piedalītos vēlēšanās.

Tajā pašā laikā 7,9% aptaujāto atzīst, ka vēlēšanās varētu nepiedalīties vai nepiedalās informācijas trūkuma dēļ, 4,5% kā iemeslu min pārliecību, ka vēlēšanu rezultāti tiek viltoti. 3,8% aptaujāto vēlēšanās piedalīties kavē nelabvēlīgi laika apstākļi, 2,9% vēlēšanās nepiedalās, jo tās viņiem nešķiet svarīgas, bet 2,7% aptaujāto atzinuši, ka pašvaldību vēlēšanās nepiedalās neizdevīgā iecirkņu darba laika dēļ.

Vienlaikus jāuzsver, ka nedaudz vairāk kā 1/4 daļa aptaujāto atzina, ka viņus piedalīties vēlēšanās nekavē nekas. Šī tad arī būtu uzskatāma par visaktīvāko un apzinīgāko vēletāju daļu. (17.tabula.)

Kas jūs varētu kavēt (kavē) piedalīties pašvaldību vēlēšanās? (%)

Tomēr vēlētāju līdzdalību vēlēšanās iespaido arī tādi argumenti kā bijušie kompartijas un čekas darbinieki sarakstos, nekompetenti (acīmredzot neizglītoti) kandidāti utt. Respondentu minētie citi iemesli, kas mudina vai kavē piedalīties pašvaldību vēlēšanās, apkopoti 18. tabulā.

18.tabula

Kas Jūs vēl mudina piedalīties pašvaldību vēlēšanās?		Kas Jūs vēl varētu kavēt (kavē) piedalīties pašvaldību vēlēšanās?	
	%		%
Iespēja uzlabot visas tautas labklājību nākotnē	0,3	<i>Slimība</i>	1,1
Iespēja izteikt attieksmi pret valsti	0,1	Grūti iesniegt iesniegumu par balsošanu mājās	0,7

Iedzimta sociālā aktivitāte	0,1	Vēlēšanu iecirknis tālu no mājām	0,5
Pats vēlēšanu komisijas loceklis	0,1	Atrašanās ārzemēs	0,4
Demokrātijas princips	0,1	Visi iepriekš minētie	0,2
Vēlme ievēlēt taisnīgu cilvēku	0,1	No manis neatkarīgi apstākļi	0,2
Iespēja ietekmēt manu un visas pilsētas dzīvi	0,1	Trūkst kopējas programmas	0,1
Iespēja ievēlēt perspektīvus cilvēkus	0,1	Nav brīvi reģistrētu kandidātu	0,1
Spēja ietekmēt pašvaldību	0,1	Nav pieraksta	0,1
Pats kandidāts	0,1	Vēlamie kandidāti dažādos sarakstos	0,1
Iespēja atbalstīt tīkamu partiju	0,1	Kandidāti nepazīstami	0,1
Cerība uz labāku nākotni	0,1	Garas rindas	0,1
Cerība, ka tiks pildīti solījumi	0,1	Čekas darbinieki sarakstos	0,1
Iespēja neievēlēt nepazīstamus cilvēkus	0,1	Nav jāiet obligāti	0,1
Iespēja ievēlēt profesionāļus	0,1	Slinkums	0,1
Iespēja izslēgt nekompetentus cilvēkus	0,1	Pases trūkums	0,1
Vēlme balsot par līdzsvarotu programmu	0,1	Izglītība	0,1
		Zemestrīce	0,1

Nozīmīgākie motīvi, kas varētu kavēt vai kavē piedalīties pašvaldību vēlēšanās atkarībā no respondentu vecuma, dzimuma, tautības, nodarbošanās, aplūkojami 19., 20., 21. un 22. tabulā.*

19. tabula

		Respondentu vecums				
		18-24	25-34	35-44	45-55	virs 55
Kas jūs	<i>laika trūkums</i>	42,2%	24,3%	10,2%	8,5%	2,6%

varētu kavēt (kavē) piedalīties pašvaldību vēlēšanās?						
	<i>pašvaldību vēlēšanas man nešķiet svarīgas</i>	9,8%	5,6%	2,8%	2,3%	2,2%
	<i>trūkst informācijas par vēlēšanu norisi</i>	26,5%	13,2%	7,4%	8,5%	8,2%
	<i>uzskatu, ka mana piedalīšanās vēlēšanās neko nemainīs</i>	25,5%	25,7%	21,4%	22%	27,7%
	<i>nav kandidātu, par ko gribētu balsot</i>	32,4%	28,5%	27%	23,2%	20,8%
	<i>neizdevīs vēlēšanu iecirkņa darba laiks</i>	9,8%	6,3%	3,7%	2,8%	0,4%
	<i>nelabvēlīgi laika apstākļi</i>	9,8%	8,3%	3,7%	5,1%	3%
	<i>uzskatu, ka vēlēšanu rezultāti vienalga tiks viltoti</i>	8,8%	4,2%	6%	5,1%	7,8%
	<i>nekas nekavē</i>	13,7%	32,6%	45,1%	45,8%	46,3%
	<i>cits</i>	2,9%	5,6%	4,7%	6,2%	9,1%

20. tabula

		Respondentu dzimums	
		<i>sievietes</i>	<i>vīrieši</i>
Kas jūs varētu kavēt (kavē) piedalīties pašvaldību vēlēšanās?	<i>laika trūkums</i>	12,3%	16,7%

	<i>pašvaldību vēlēšanas man nešķiet svarīgas</i>	2,9%	5,8%
	<i>trūkst informācijas par vēlēšanu norisi</i>	9,9%	13,2%
	<i>uzskatu, ka mana piedalīšanās vēlēšanās neko nemainīs</i>	26,2%	21,5%
	<i>nav kandidātu, par ko gribētu balsot</i>	25,1%	26%
	<i>neizdevīgs vēlēšanu iecirkņa darba laiks</i>	3,1%	5,1%
	<i>nelabvēlīgi laika apstākļi</i>	4,3%	7,1%
	<i>uzskatu, ka vēlēšanu rezultāti vienalga tiks viltoti</i>	5,6%	7,7%
	<i>nekas nekavē</i>	42,1%	35,4%
	<i>cits</i>	5,1%	8%

21. tabula

		Respondentu tautība	
		<i>latviei</i>	<i>cita tautība</i>
Kas jūs varētu kavēt (kavē) piedalīties pašvaldību vēlēšanās?	<i>laika trūkums</i>	14,4%	11,7%
	<i>pašvaldību vēlēšanas man nešķiet svarīgas</i>	3,6%	4,5%
	<i>trūkst informācijas par vēlēšanu norisi</i>	9,3%	22,5%
	<i>uzskatu, ka mana piedalīšanās vēlēšanās neko nemainīs</i>	24,%	25,2%

	<i>nav kandidātu, par ko gribētu balsot</i>	25,2%	27%
	<i>neizdevīgs vēlēšanu iecirkņa darba laiks</i>	3,9%	3,6%
	<i>nelabvēlīgi laika apstākļi</i>	5,6%	3,6%
	<i>uzskatu, ka vēlēšanu rezultāti vienalga tiks viltoti</i>	6%	8,1%
	<i>nekas nekavē</i>	39,9%	38,7%
	<i>cits</i>	6,3%	4,5%

22. tabula

		Respondentu pamatnodarbošanās				
		<i>skoēns, students(e)</i>	<i>mājsaimniece</i>	<i>pensio-nārs(e)</i>	<i>zem-nieks(ce)</i>	<i>bezdarb-nieks(ce)</i>
Kas jūs varētu kavēt (kavē) piedalīties pašvaldību vēlēšanās?	<i>laika trūkums</i>	38,3%	10,7%	3,5%	12,5%	17,7%
	<i>pašvaldību vēlēšanas man nešķiet svarīgas</i>	8,3%	7,1%	2,3%	-	9,7%
	<i>trūkst informācijas par vēlēšanu norisi</i>	26,7%	25%	7,5%	9,4%	11,3%
	<i>uzskatu, ka mana piedalīšanās vēlēšanās neko nemainīs</i>	26,7%	25%	27,2%	25%	29%
	<i>nav kandidātu, par ko gribētu balsot</i>	355	21,4%	19,1%	21,9%	27,4%

	<i>neizdevīgs vēlēšanu iecirkņa darba laiks</i>	11,7%	-	0,6%	9,4%	6,5%
	<i>nelabvēlīgi laika apstākļi</i>	8,3%	3,6%	2,3%	9,4%	9,7%
	<i>uzskatu, ka vēlēšanu rezultāti vienalga tiks viltoti</i>	8,3%	3,6%	6,9%	6,35	11,3%
	<i>nekas nekavē</i>	6,7%	42,9%	46,8%	46,9%	25,8%
	<i>cits</i>	3,3%	3,6%	9,2%	3,1%	14,5%

22. tabulas

turpinājums

		Respondentu pamatnodarbošanās			
		<i>valsts iestādes darbi- nieks(ce)</i>	<i>privāt- sektora darbi- nieks(ce)</i>	<i>uzņēm- mējs(a), vadītājs(a)</i>	<i>radoo profesiju pārstā-vis(e)</i>
Kas jūs varētu kavēt (kavē) piedalīties pašvaldību vēlēšanās?	<i>laika trūkums</i>	7,5%	21,3%	31,4%	36%
	<i>pašvaldību vēlēšanas man nešķiet svarīgas</i>	2,5%	4,7%	-	4%
	<i>trūkst informācijas par vēlēšanu norisi</i>	6,2%	10,2%	22,9%	20%
	<i>uzskatu, ka mana piedalīšanās</i>	20,2%	30,7%	17,1%	20%

	<i>vēlēšanās neko nemainīs</i>				
	<i>nav kandidātu, par ko gribētu balsot</i>	25,8%	28,3%	22,9%	32%
	<i>neizdevīgs vēlēšanu iecirkņa darba laiks</i>	3,1%	5,5%	2,9%	-
	<i>nelabvēlīgi laika apstākļi</i>	4,3%	4,7%	14,3%	8%
	<i>uzskatu, ka vēlēšanu rezultāti vienalga tiks viltoti</i>	3,7%	7,1%	5,7%	16%
	<i>nekas nekavē</i>	50%	29,9%	34,3%	28%
	<i>cits</i>	4%	6,3%	5,7%	4%

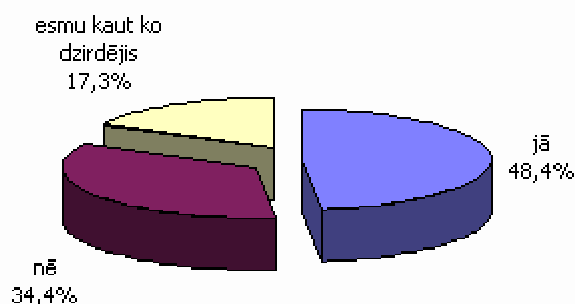
3. Vēlētāju informētība un informācijas kanāli

Kā pierāda veiktais pētījums, viena no nopietnākajām problēmām, kas saistīta ar vēlētāju līdzdalību pašvaldību vēlēšanās, ir informācijas trūkums par atsevišķām pašvaldību vēlēšanu likuma normām. Šeit jāņem vērā, ka aptaujā vēlētāji tika lūgti atbildēt tikai uz tiem jautājumiem par vēlēšanu kārtību, kas tieši saistīti ar vēlētāju praktisko līdzdalību vēlēšanās. Vēlētājiem tika uzdoti četri jautājumi, kuru uzdevums bija noskaidrot, cik informēti vēlētāji ir par tādām “Pilsētas domes, novada domes un pagasta padomes vēlēšanu likuma” normām kā iepriekšējā balsošana, balsošana vēlētāja dzīvesvietā vēlētājiem ar pārvietošanās grūtībām, balsošana vēlētāja pieraksta vietā un pašvaldībās, kur reģistrēts vēlētāja īpašums.

Pētījums atklāja, ka vismazāk informācijas vēlētājiem ir par iepriekšējo balsošanu un iespējām balsot tajā pašvaldībā, kur reģistrēts vēlētāja īpašums. Tā, piemēram, aptaujas laikā 34,4% respondentu norādīja, ka nav informēti par to, ka pašvaldību vēlēšanās iespējams nobalsot trīs dienas pirms vēlēšanām, bet vēl 17,3% atzina, ka par to ir tikai kaut ko dzirdējuši. (23. tabula.)

Vai esat informēts, ka pašvaldību vēlēšanās iespējams nobalsot 3 dienas pirms vēlēšanām?

Salīdzinot atbildes uz šo jautājumu pēc vēlētāju dzīvesvietas, dzimuma, vecuma un pamatnodarbošanās, jāatzīst, ka vismazāk informēti par iepriekšējo balsošanu ir vēlētāji Rīgā. Aptauja liecina, ka Rīgā šādu vēlētāju ir gandrīz puse jeb 10,8% no 22,4% aptaujāto rīdzinieku. Savukārt vislabāk informēti par šo likuma normu ir vēlētāji Latgalē, kur neko par tādu normu nav dzirdējuši tikai 4,5% no 21,8% aptaujāto. (24. tabula.)

24.tabula

		Respondentu dzīvesvieta					
		Rīga	Vidzeme	Kurzeme	Zemgale	Latgale	Kopā
Vai esat informēts, ka pašvaldību vēlēšanās iespējams nobalsot 3 dienas pirms vēlēšanām?	jā	6,4%	11,6%	5,4%	9,8%	15,1%	48,4%
	esmu kaut ko dzirdējis(usi)	5,2%	3,8%	3,3%	2,9%	2,1%	17,3%
	nē	10,8%	8,9%	5,7%	4,4%	4,5%	34,4%
Kopā		22,4%	24,3%	14,4%	17,1%	21,8%	100%

Būtiski neatšķiras informētība par iepriekšējo balsošanu sievietes un vīriešu starpā - pēc aptaujas datiem sievietes šajā jautājumā ir tikai nedaudz labāk informētas nekā vīrieši. To, ka pašvaldību vēlēšanās iespējams balsot arī trīs dienas pirms vēlēšanām, nezina aptuveni 1/3 daļa vīriešu un sievietes. (25.tabula.)

25.tabula

		Respondentu dzimums		
		<i>sievietes</i>	<i>vīrieši</i>	Kopā
Vai esat informēts, ka pašvaldību vēlēšanās iespējams nobalsot 3 dienas pirms vēlēšanām?	<i>jā</i>	35,4%	13%	48,5%
	<i>esmu kaut ko dzirdējis(usi)</i>	8,6%	8,5%	17,1%
	<i>nē</i>	20,8%	13,7%	34,4%
Kopā		64,8%	35,2%	100%

Vecuma ziņā visneinformētākie par iepriekšējo balsošanu ir vēlētāji jaunākajā vecuma grupā, kā arī vecuma grupās no 25-34 gadiem. Abās šajās grupās to vēlētāju skaits, kas neko nezina par iespēju nobalsot trīs dienas pirms vēlēšanām, krietni pārsniedz informēto skaitu. Pārējās vecuma grupās šī proporcija ir pretēja, un vislabāk informēti par iepriekšējo balsošanu ir vēlētāji vecumā no 45-55 gadiem un vecumā no 35-44 gadiem. (26.tabula.)

26.tabula

		Respondentu vecums					
		18-24	25-34	35-44	45-55	virs 55	Kopā
Vai esat informēts, ka pašvaldību vēlēšanās iespējams nobalsot 3 dienas pirms vēlēšanām?	<i>jā</i>	2%	5,7%	14,8%	13,1%	12,9%	48,4%
	<i>esmu kaut ko dzirdējis(usi)</i>	1,8%	4%	4,5%	2,8%	4%	17,2%
	<i>nē</i>	9%	7,8%	5,2%	3,8%	8,7%	34,4%
Kopā		12,7%	17,5%	24,5%	19,7%	25,6%	100%

Atkarībā no nodarbošanās veida vissliktāk informēti par šo likuma normu ir skolēni un studenti, kā arī uzņēmēji, radošo profesiju pārstāvji un privātsektora darbinieki. Visās šajās grupās par iepriekšējo balsošanu pašvaldību vēlēšanās neko nav dzirdējuši aptuveni puse aptaujāto. Vienlaikus šajās grupās respondentu skaits, kas nav informēti par iespējām nobalsot iepriekš, pārsniedz informēto vēlētāju skaitu.

Tāpat liels skaits vēlētāju, kas nav informēti par iepriekšējo balsošanu, ir arī pensionāru un bezdarbnieku vidū. Šajās grupās par šo iespēju neko nezina aptuveni 1/3 daļa aptaujāto. Savukārt vislabāk par šo likuma normu ir informēti valsts iestāžu darbinieki, un tas varētu būt saistīts ar šīs grupas profesionālajām zināšanām jautājumos, kas skar valsts pārvaldi. (27. tabula.)

27. tabula

		Respondentu nodarbošanās				
		<i>skoēns, students(e)</i>	<i>mājsaim- niece</i>	<i>pensio- nārs(e)</i>	<i>zem- nieks(ce)</i>	<i>bezdarb- nieks(ce)</i>
Vai esat informēts, ka pašvaldību vēlēšanās	<i>jā</i>	1,5%	1,9%	9%	2,5%	3%

iespējams nobalstot 3 dienas pirms vēlēšanām?						
	<i>esmu kaut ko dzirdējis(usi)</i>	0,6%	0,8%	2,8%	0,3%	1,9%
	<i>nē</i>	5,5%	0,6%	7,1%	1,1%	2,3%
Kopā		7,6%	3,3%	18,9%	3,9%	7,2%

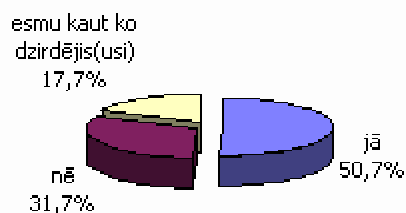
27.tabulas

turpinājums

		Respondentu pamatnodarbošanās				
		<i>valsts iestādes darbinieks(ce)</i>	<i>privātsektora darbinieks(ce)</i>	<i>uzņēmējs(a), vadītājs(a)</i>	<i>radošo profesiju pārstāvis(e)</i>	Kopā
Vai esat informēts, ka pašvaldību vēlēšanās iespējams nobalstot 3 dienas pirms vēlēšanām?	<i>jā</i>	23,5%	4,8%	1,4%	0,8%	48,5%
	<i>esmu kaut ko dzirdējis(usi)</i>	6%	3,7%	0,5%	0,6%	17,1%
	<i>nē</i>	8,5%	5,7%	2%	1,5%	34,4%
Kopā		37,9%	14,2%	3,9%	2,9%	100%

Aptauja arī atklāja, ka līdzīgi kā jautājumā par iepriekšējo balsošānu, gandrīz 1/3 daļa jeb 31,7% aptaujāto neko nebija dzirdējuši par iespēju pašvaldību vēlēšanās balsot tajās pašvaldībās, kur reģistrēts vēlētajā īpašums. Vēl 17,7% aptaujāto atzina, ka par tādu likuma normu ir tikai kaut ko dzirdējuši. Tādējādi pilnībā informēti par šo iespēju kopumā nav aptuveni puse jeb 49,4% vēlētajū. (28. tabula.)

Vai esat informēts, ka pašvaldību vēlēšanās atļauts balsot arī tajā pašvaldībā, kur reģistrēts vēlētajā īpašums?

Salīdzinot iegūtās atbildes pēc respondentu dzīvesvietas par to, cik labi vēlētaji ir informēti par iespējām balsot tajā pašvaldībā, kur reģistrēts vēlētajā īpašums, jāsecina, ka līdzīgi kā jautājumā par iepriekšējo balsošanu, vislabāk informēti ir vēlētajī Latgalē, kur par šo normu neko nebija dzirdējuši tikai 4,2% jeb aptuveni 1/5 daļa no 22,3% aptaujāto. Savukārt vissliktāk informēti arī par šo likuma normu ir vēlētajī Rīgā, kur par to neko nebija dzirdējuši gandrīz puse jeb 9,1% no 21,4% aptaujāto. (29.tabula.)

		Respondentu dzīvesvieta					
		Rīga	Vidzeme	Kurzeme	Zemgale	Latgale	Kopā
Vai esat informēts, ka pašvaldību vēlēšanās atļauts balsot arī tajā pašvaldībā, kur reģistrēts vēlētajā īpašums?	jā	7,4%	12,4%	6,1%	9,8%	15%	50,7%
	esmu kaut ko dzirdējis(usi)	4,9%	3,7%	3,4%	2,6%	3%	17,7%

	<i>nē</i>	9,1%	9,5%	5,1%	3,7%	4,2%	31,7%
Kopā		21,4%	25,6%	14,6%	16,1%	22,3%	100%

Arī vecuma ziņā grupas, kurās respondentiem ir vismazāk informācijas par iespējām balsot pašvaldībā, kur reģistrēts vēlētajā īpašums, un iepriekšējo balsošanu, neatšķiras. Vissliktāk informēti arī par likuma normu, kas atļauj balsot pašvaldībā, kur reģistrēts vēlētajā īpašums, ir vēlētajī vecumā no 18-24 gadiem un no 25-34 gadiem. Savukārt vislabāk informēti par šo likuma normu ir vēlētajī vecumā no 45-55 un no 35-44 gadiem. (30.tabula.)

30. tabula

		Respondentu vecums					
		<i>18-24</i>	<i>25-34</i>	<i>35-44</i>	<i>45-55</i>	<i>virš 55</i>	Kopā
Vai esat informēts, ka pašvaldību vēlēšanās atļauts balsot arī tajā pašvaldībā, kur reģistrēts vēlētajā īpašums?	<i>jā</i>	2,5%	6,6%	16%	13,3%	12,2%	50,6%
	<i>esmu kaut ko dzirdējis(usi)</i>	2,9%	4%	4,4%	2,8%	3,7%	17,7%
	<i>nē</i>	7,8%	7,4%	4,9%	3,8%	7,8%	31,7%
Kopā		13,2%	18%	25,2%	19,9%	23,6%	100%

Salīdzinot iegūtās atbildes pēc nodarbošanās veida, vismazāk informācijas par šo likuma normu, ir skolēnu un studentu, radošo profesiju pārstāvju, privātsektora darbinieku un uzņēmēju vidū. Katrā no šīm grupām par šo normu neko nav dzirdējusi aptuveni puse respondentu. Savukārt vislabāk informēti par šo pašvaldību vēlēšanu likuma normu ir valsts iestādēs strādājošie, kuru vidū par to, ka šāda iespēja pastāv, neko nebija dzirdējuši 8,4% jeb 1/5 daļa no 39,2% aptaujāto. (31.tabula.)

31. tabula

		Respondentu nodarbošanās				
		<i>skoēns, students(e)</i>	<i>mājsaim- niece</i>	<i>pensio- nārs(e)</i>	<i>zem- nieks(ce)</i>	<i>bezdarb- nieks(ce)</i>
Vai esat informēts, ka pašvaldību vēlēšanās atļauts balsot arī tajā pašvaldībā, kur reģistrēts vēlētāja īpašums?	<i>jā</i>	1,7%	2%	8,9%	2,4%	2,9%
	<i>esmu kaut ko dzirdējis(usi)</i>	2%	0,7%	3,1%	0,8%	2%
	<i>nē</i>	4,1%	0,7%	5,3%	1,1%	2%
Kopā		7,8%	3,3%	17,3%	4,3%	6,9%

31. tabulas

turpinājums

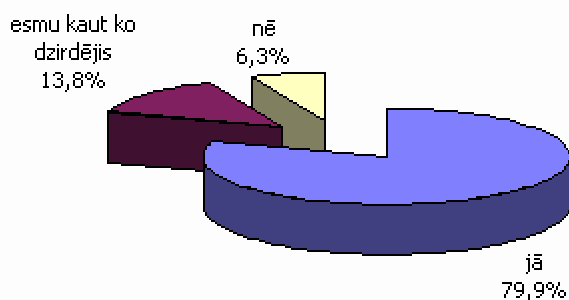
		Respondentu nodarbošanās				Kopā
		<i>valsts iestādes darbi- nieks(ce)</i>	<i>privāt- sektora darbi- nieks(ce)</i>	<i>uzņēm- mējs(a), vadītājs(a)</i>	<i>radoo profesiju pārstā- vis(e)</i>	
Vai esat informēts, ka pašvaldību vēlēšanās atļauts balsot arī tajā pašvaldībā, kur	<i>jā</i>	24,9%	5,5%	1,7%	0,7%	50,7%

reģistrēts vēlētāja īpašums?						
	<i>esmu kaut ko dzirdējis(usi)</i>	6%	2,1%	0,5%	0,5%	17,7%
	<i>nē</i>	8,4%	6,6%	1,7%	1,7%	31,6%
	Kopā	39,2%	14,2%	4%	2,9%	100%

Labāk informēti vēlētāji ir par tādu “Pilsētas domes, novada domes un pagasta padomes vēlēšanu likuma” normu, kas paredz iespēju vēlētājiem ar pārvietošanās grūtībām balsot savā dzīves vietā. To, ka par šādu iespēju ir informēti, atzina 79,9% aptaujāto, un šādu vēlētāju informētību varētu būt sekmējuši arī Centrālās vēlēšanu komisijas publicētie informatīvie materiāli presē un sociālā reklāma radio un televīzijā gan pirms Saeimas vēlēšanām 1998. gadā, gan pirms 1999. gada tautas nobalsošanas. (32. tabula.)

32.tabula

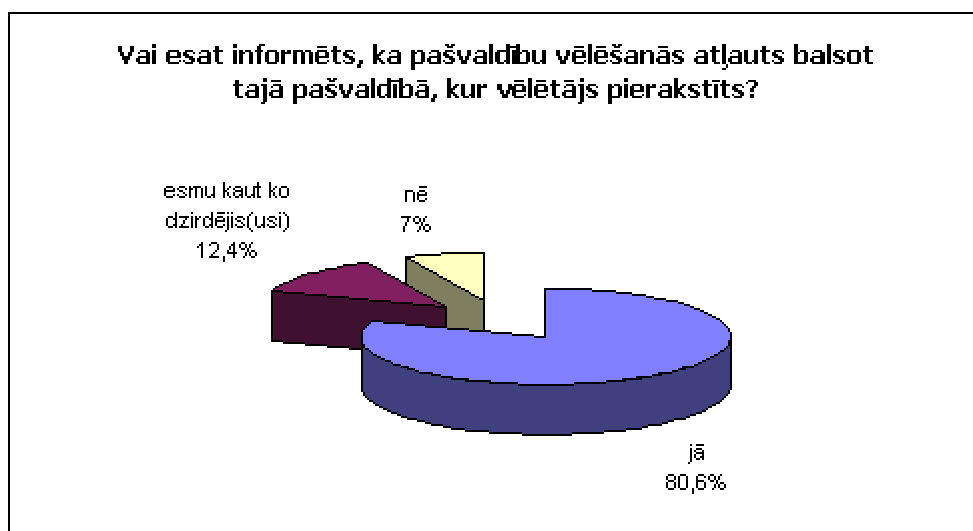
Vai esat informēts, ka pašvaldību vēlēšanās vēlētāji ar pārvietošanās grūtībām var balsot savā dzīvesvietā?

80,6% aptaujāto vēlētāju bija informēti arī par tādu pašvaldību vēlēšanu likuma normu kā balsošana vēlētāja pieraksta vietā. Tajā pašā laikā par šo normu, kas pašvaldību vēlēšanās ir bijusi spēkā kopš pirmajām pašvaldību vēlēšanām pēc valsts neatkarības atjaunošanas, neko nebija dzirdējuši 7% aptaujāto. (33.tabula.) Katrā vecuma grupā aptuveni 1-2% vēlētāju.

33. tabula

Iespēja salīdzināt respondentu atbildes pēc aptaujas vietas ļauj secināt, ka vēlētāji, kas ir politiski aktīvāki un piedalās arī citos pasākumos, kas saistīti ar vēlētāju līdzdalību, kā piemēram, parakstu vākšana likuma “Grozījumi Enerģētikas likumā” ierosināšanai šajā gadījumā, ir labāk informēti arī par pašvaldību vēlēšanu kārtību. Tā, piemēram, par iespēju pašvaldību vēlēšanās nobalsot iepriekš neko nezināja aptuveni 1/2 pēc nejaušās izlases principa aptaujāto, un tikai 1/4 daļa parakstu vākšanas vietās aptaujāto. (34.tabula.)

34. tabula

	Respondentu sadalījums pēc aptaujas vietas
--	---

		<i>respondenti, kas aptaujāti pēc nejaušās izlases principa</i>	<i>respondenti, kas aptaujāti parakstu vākšanas vietās</i>	Kopā
Vai esat informēts, ka pašvaldību vēlēšanās iespējams nobalsot 3 dienas pirms vēlēšanām?	<i>jā</i>	12,5%	35,9%	48,4%
	<i>esmu kaut ko dzirdējis(usi)</i>	8,7%	8,6%	17,3%
	<i>nē</i>	21%	13,4%	34,4%
Kopā		42,2%	57,8%	100%

Līdzīgs zināšanu līmenis šajās grupās novērojams arī jautājumā par iespējām balsot tajā pašvaldībā, kur reģistrēts vēlētāja īpašums. Par šo likuma normu neko nebija dzirdējuši 21% no 42,6% pēc nejaušās izlases aptaujāto un tikai 10,7% no 57,4% parakstu vākšanas vietās aptaujāto. (35.tabula.)

35. tabula

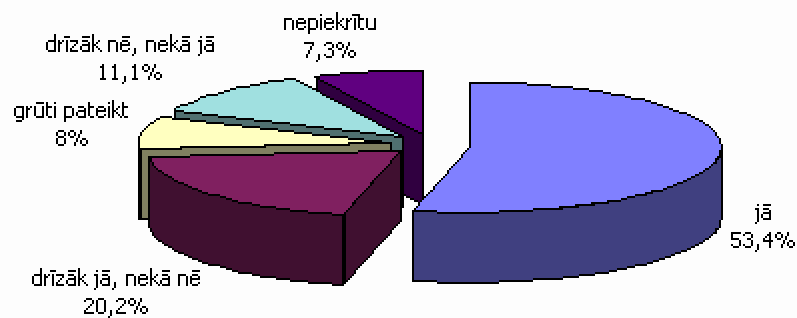
		Respondentu sadalījums pēc aptaujas vietas		
		<i>respondenti, kas aptaujāti pēc nejaušās izlases principa</i>	<i>respondenti, kas aptaujāti parakstu vākšanas vietās</i>	Kopā
Vai esat informēts, ka pašvaldību vēlēšanās atļauts balsot arī tajā pašvaldībā, kur reģistrēts vēlētāja īpašums?	<i>jā</i>	12,4%	38,3%	50,7%
	<i>esmu kaut ko dzirdējis(usi)</i>	9,2%	8,4%	17,7%
	<i>nē</i>	21%	10,7%	31,7%

Kopā	42,6%	57,4%	100%
-------------	-------	-------	------

Par to, ka vēlētāju informētības paaugstināšanai, gatavojoties 2001. gada pašvaldību vēlēšanām, būtu jāpievērš pastiprināta uzmanība, liecina arī apstāklis, ka tikai mazliet vairāk nekā puse jeb 53% vēlētāju uzskata, ka iespējas iegūt informāciju pirms pašvaldību vēlēšanām ir pietiekamas. 20,2% vēlētāju drīzāk piekrīt, nekā nepiekrīt šim viedoklim. Savukārt 18,4% aptaujāto vai nu nepiekrīt vai drīzāk nepiekrīt tam, ka iespējas iegūt informāciju par pašvaldību vēlēšanām ir pietiekamas, un 8% vēlētāju nav noteikta viedokļa šajā jautājumā. (36.tabula.)

36.tabula

Iespējas iegūt informāciju par pašvaldību vēlēšanām ir pietiekamas

Vecuma grupās visbiežāk informācija par pašvaldību vēlēšanām pietrūkst vēlētājiem vecumā no 18-24 gadiem. Tā atzinusi 1/3 daļa šajā vecuma grupā aptaujāto. Tāpat viedoklim, ka iespējas iegūt informāciju par pašvaldību vēlēšanām ir pietiekamas, nepiekrīt vai drīzāk nepiekrīt visai liels skaits (1/5 daļa) vēlētāju vecuma grupās pēc 55 gadiem un no 25-34 gadiem. Savukārt visbiežāk ar saņemto informāciju pirms pašvaldību vēlēšanām ir apmierināti vēlētāji vidējās vecuma grupās no 35-55 gadiem. (37.tabula.)

37.tabula

		Respondentu vecums					
		18-24	25-34	35-44	45-55	virš 55	Kopā
Iespējas iegūt infor-māciju par pašvaldību vēlēšanām ir pietiekamas	<i>jā</i>	2,5%	7,8%	17,2%	12,7%	13,3%	53,5%
	<i>drīzāk jā, nekā nē</i>	3,9%	4,1%	4,7%	3,7%	3,9%	20,3%
	<i>drīzāk nē, nekā jā</i>	2,9%	2,1%	1,7%	1,7%	2,5%	10,9%
	<i>nē</i>	2%	1,7%	1%	0,4%	2,2%	7,3%
	<i>grūti pateikt</i>	1,5%	1,5%	0,9%	1,5%	2,6%	8%
Kopā		12,7%	17,3%	25,5%	20%	24,5%	100%

Attiecībā uz respondentu izglītību vislielākā neapmierinātība ar saņemto informāciju par pašvaldību vēlēšanām ir respondentiem ar vidējo un vidējo speciālo izglītību. Šajās grupās uz to, ka informācija par pašvaldību vēlēšanām ir nepietiekama vai drīzāk nepietiekama, norādījusi aptuveni 1/5 daļa aptaujāto. Tajā pašā laikā vispietieciņākie attiecībā uz informācijas saņemšanu par pašvaldību vēlēšanām ir vēlētāji ar pamata izglītību, kas varētu norādīt uz to, ka šī vēlētāju grupa neizjūt īpašu nepieciešamību pieņemt informācijā balstītus lēmumus. (38.tabula.)

38.tabula

		Respondentu izglītība				
		<i>pamata</i>	<i>vidējā</i>	<i>vidējā speciālā</i>	<i>augstākā</i>	Kopā
Iespējas iegūt infor-māciju par pašvaldību vēlēšanām ir pietiekamas	<i>jā</i>	3,4%	12,7%	22,3%	15,2%	53,5%

	<i>drīzāk jā, nekā nē</i>	1,1%	6,1%	6,6%	6,5%	20,3%
	<i>drīzāk nē, nekā jā</i>	0,5%	2,7%	5%	2,7%	10,9%
	<i>nē</i>	0,2	2,1%	3,1%	1,9%	7,3%
	<i>grūti pateikt</i>	0,6%	2,1%	3,1%	2,1%	8%
Kopā		5,8%	25,7%	40%	28,4%	100%

Interesanti, ka, salīdzinot viedokļus šajā jautājumā pēc respondentu dzīvesvietas, visbiežāk viedoklim, ka iespējas iegūt informāciju par pašvaldību vēlēšanām ir pietiekamas, nepiekrīt vai drīzāk nepiekrīt vēlētāji Rīgā. Šāds viedoklis bija 8,4% jeb gandrīz 1/3 daļai no 22,5% aptaujāto rīdzinieku. Pārējos vēlēšanu apgabalos šī proporcija ir divas vai trīs reizes mazāka, un visbiežāk to, ka informācija ir pietiekama vai drīzāk ir pietiekama, atzīst vēlētāji Latgalē. (39.tabula.)

39. tabula

		Respondentu dzīvesvieta					
		<i>Rīga</i>	<i>Vidzeme</i>	<i>Kurzeme</i>	<i>Zemgale</i>	<i>Latgale</i>	Kopā
Iespējas iegūt infor-māciju par pašvaldību vēlēšanām ir pietiekamas	<i>jā</i>	6,6%	14,7%	7,7%	10,1%	14,4%	53,4%
	<i>drīzāk jā, nekā nē</i>	4,8%	4,6%	3,6%	3%	4,2%	20,2%
	<i>drīzāk nē, nekā jā</i>	4,7%	2,2%	1,4%	0,9%	1,9%	11,1%
	<i>nē</i>	3,7%	1,1%	0,6%	1,4%	0,5%	7,3%
	<i>grūti pateikt</i>	2,6%	2%	1,5%	1,5%	0,4%	8%
Kopā		22,5%	24,6%	14,8%	16,8%	21,4%	100%

Tāpat iespējas iegūt informāciju par pašvaldību vēlēšanām par nepietiekamām vai drīzāk nepietiekamām uzskata gan 1/5 daļa aptaujāto vēlētāju latviešu, gan 1/5 daļa aptaujāto cittautiešu. (40.tabula.) Līdz ar to jāsecina, ka iespējas iegūt informāciju par pašvaldību vēlēšanu būtiski neietekmē tas, pie kādas tautības vēlētājs pieder.

40. tabula

		Respondentu tautība		
		<i>latvietis(e)</i>	<i>cita tautība</i>	Kopā
Iespējas iegūt infor-māciju par pašvaldību vēlēšanām ir pietiekamas	<i>jā</i>	47,5%	6%	53,6%
	<i>drīzāk jā, nekā nē</i>	17,1%	3,1%	20,3%
	<i>drīzāk nē, nekā jā</i>	9,6%	1,5%	11,1%
	<i>nē</i>	6,3%	0,9%	7,2%
	<i>grūti pateikt</i>	7,3%	0,6%	7,9%
	Kopā	87,8%	12,2%	100%

Pētījums arī vēlreiz apstiprina tendenci, ka vēlētāju līdzdalību vēlēšanās ietekmē vēlētāju iespējas iegūt informāciju par pašvaldību vēlēšanām. Par to liecina apstākļi, ka no 19,8% respondentu, kas aptaujā norādīja, ka nav piedalījušies iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās, 1/3 daļa jeb 6,6% uzskata, ka iespējas iegūt informāciju par pašvaldību vēlēšanām ir nepietiekamas vai drīzāk nepietiekamas. Salīdzinājumam to respondentu vidū, kas atzinuši, ka iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās piedalījušies, informācijas ieguves iespējas kā nepietiekamas vai drīzāk nepietiekamas vērtē tikai 1/7 daļa jeb 10,3% no 75,6% aptaujāto. (41.tabula.)

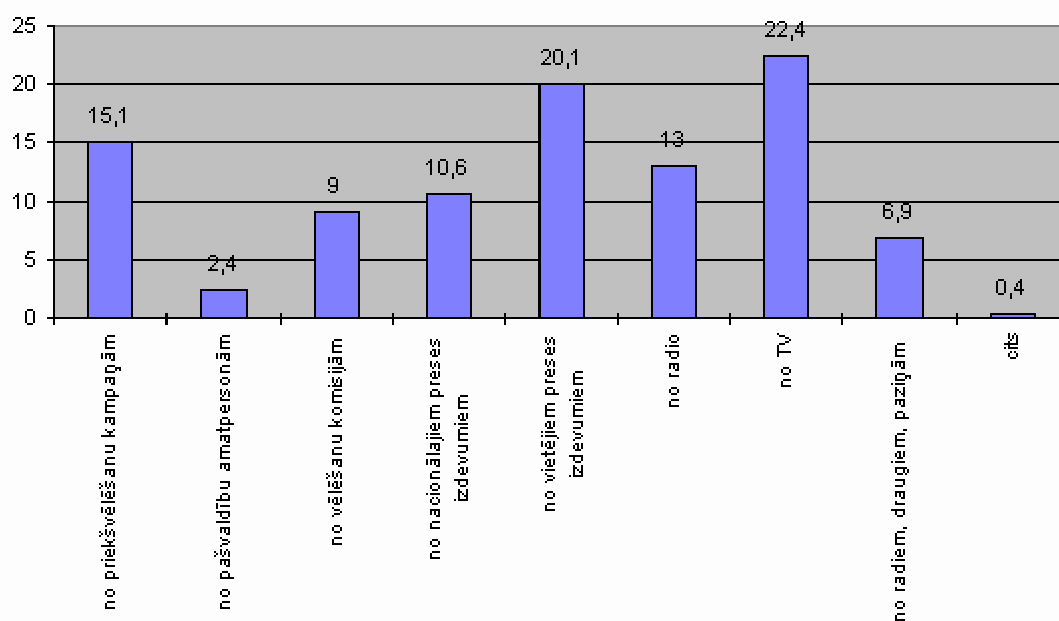
41. tabula

		Vai Jūs piedalījāties iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās?			
		jā	nē	neatceros	<i>Kopā</i>
Iespējas iegūt informāciju par pašvaldību vēlēšanām ir pietiekamas	<i>jā</i>	46,9%	5,3%	1,2%	53,5%
	<i>drīzāk jā, nekā nē</i>	13,4%	5,7%	1,1%	20,3%
	<i>drīzāk nē, nekā jā</i>	7,1%	3,1%	0,7%	10,9%
	<i>nē</i>	3,2%	3,5%	0,6%	7,3%
	<i>grūti pateikt</i>	5%	2,1%	0,9%	8%
<i>Kopā</i>		75,6%	19,8%	4,6%	100%

Pētījumā tika noskaidroti arī iespējamie vēlētāju informācijas avoti. Pētījuma rezultāti liecina, ka galvenie informācijas avoti, no kā vēlētāji smeļas informāciju par pašvaldību vēlēšanām, ir masu saziņas līdzekļi un priekšvēlēšanu kampaņas. No visiem informācijas avotiem vispopulārākā ir televīzija - no tās informāciju par pašvaldību vēlēšanām iegūst 22,4% aptaujāto. Otrs populārākais informācijas avots ir vietējie preses izdevumi, ko izmanto 20,1% aptaujāto, bet trešais populārākais - priekšvēlēšanu kampaņas. Savukārt visretāk par informācijas avotiem tiek izmantotas pašvaldību amatpersonas. (42.tabula.)

42. tabula

Kur jūs visbiežāk iegūstat informāciju par pašvaldību vēlēšanām? (%)

Aptaujas rezultāti arī liecina, ka televīzija ir svarīgākais informācijas avots mājsaimnieču, pensionāru, zemnieku, bezdarbnieku vidū. Savukārt vietējos preses izdevumus kā galveno informācijas avotu izmanto valsts budžeta iestāžu darbinieki un privātsektora darbinieki. Bet skolnieki, studenti un uzņēmēji informāciju par pašvaldību vēlēšanām visbiežāk iegūst no priekšvēlēšanu kampaņām. (43. tabula.)*

43.tabula

		Respondentu pamatnodarbošanās				
		<i>skoēns,</i> <i>students(e)</i>	<i>mājsaim-niece</i>	<i>pensio-</i> <i>nārs(e)</i>	<i>zem-nieks(ce)</i>	<i>bezdarb-</i> <i>nieks(ce)</i>
Kur jūs visbiežāk iegūstat informāciju par pašvaldību vēlēšanām?	<i>no priekšvēlēšanu kampaņām</i>	48,3%	25%	17,3%	21,9%	29%

	<i>no pašvaldību amatpersonām</i>	3,3%	10,7%	1,2%	12,5%	9,7%
	<i>no vēlēšanu komisijām</i>	8,3%	21,4%	9,2%	31,3%	16,1%
	<i>no nacionālajiem preses izdevumiem</i>	25%	28,6%	20%	18,8%	14,5%
	<i>no vietējiem preses izdevumiem</i>	41,7%	25%	41,6%	34,4%	32,3%
	<i>no radio</i>	25%	17,9%	38,7%	15,6%	33,9%
	<i>no TV</i>	40%	42,9%	65,3%	37,5%	37,1%
	<i>no radiem, draugiem, paziņām</i>	23,3%	28,6%	5,8%	21,9%	19,4%
	<i>cits</i>	1,7%	-	1,2%	-	3,2%

43.tabulas
turpinājums

		Respondentu pamatnodarbošanās			
		<i>valsts iestādes darbinieks(ce)</i>	<i>privātsektora darbinieks(ce)</i>	<i>uzņēmē-mējs(a), vadītājs(a)</i>	<i>radošo profesiju pārstāvis(e)</i>
Kur jūs visbiežāk iegūstat informāciju par pašvaldību vēlēšanām?	<i>no priekšvēlēšanu kampaņām</i>	36,3%	31,5%	57,1%	28%
	<i>no pašvaldību amatpersonām</i>	5,9%	3,9%	5,7%	-
	<i>no vēlēšanu komisijām</i>	29,2%	13,4%	5,7%	12%
	<i>no nacionālajiem preses izdevumiem</i>	22,4%	26,8%	25,7%	24%
	<i>no vietējiem preses izdevumiem</i>	46,9%	47,2%	42,9%	36%
	<i>no radio</i>	23%	23,6%	31,4%	40%
	<i>no TV</i>	46%	43,3%	37,1%	40%

	<i>no radiem, draugiem, paziņām</i>	10,6%	20,5%	14,3%	40%
	<i>cits</i>	-	0,8%	-	4%

Vecuma grupās televīziju kā galveno informācijas ieguves avotu izmanto vēlētāji vecumā no 18-24 un 45-55 gadiem, kā arī vēlētāji virs 55 gadiem. Savukārt vietējie preses izdevumi ir galvenais informācijas avots vēlētājiem vecumā no 25-44 gadiem. (44.tabula.)

44. tabula

		Respondentu vecums				
		<i>18-24</i>	<i>25-34</i>	<i>35-44</i>	<i>45-55</i>	<i>virs 55</i>
Kur jūs visbiežāk iegūstat informāciju par pašvaldību vēlēšanām?	<i>no priekšvēlēšanu kampaņām</i>	36,3%	36,8%	37,2%	32,8%	20,8%
	<i>no pašvaldību amatpersonām</i>	3,9%	8,3%	7,4%	4%	2,2%
	<i>no vēlēšanu komisijām</i>	4,95	16,7%	31,2%	24,9%	10,85
	<i>no nacionālajiem preses izdevumiem</i>	23,5%	22,9%	20,5%	23,2%	22,9%
	<i>no vietējiem preses izdevumiem</i>	38,2%	48,6%	44,2%	40,7%	40,7%
	<i>no radio</i>	27,5%	20,8%	21,4%	26%	39%
	<i>no TV</i>	45,1%	43,1%	35,8%	47,5%	61,9%
	<i>no radiem, draugiem, paziņām</i>	31,4%	21,5%	12,6%	11,3%	7,4%
	<i>cits</i>	2%	-	-	0,6%	1,7%

Televīzija ir galvenais informācijas avots par pašvaldību vēlēšanām arī lielākajai daļai sieviešu un vīriešu. Arī citi biežāk izmantotie informācijas avoti sievietēm un vīriešiem ir līdzīgi - otrā vietā aiz televīzijas ir vietējie preses izdevumi, bet trešajā - priekšvēlēšanu kampaņas. (45.tabula.)

45. tabula

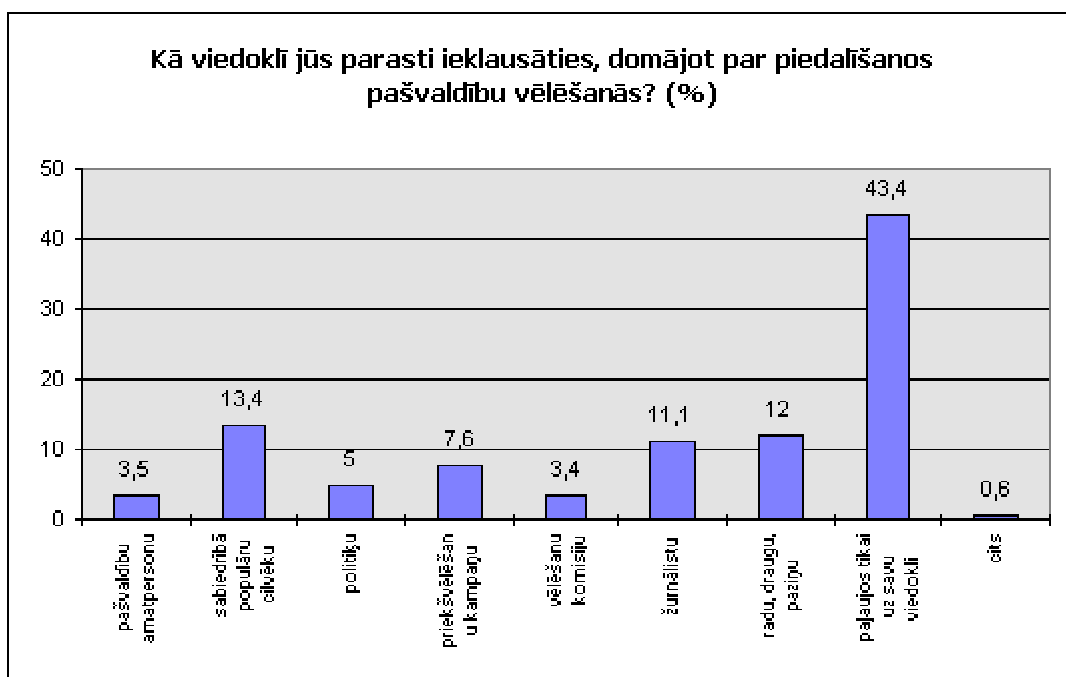
		Respondentu dzimums	
		<i>sievietes</i>	<i>vīrieši</i>
Kur jūs visbiežāk iegūstat informāciju par pašvaldību vēlēšanām?	<i>no priekšvēlēšanu kampaņām</i>	31,9%	31,8%
	<i>no pašvaldību amatpersonām</i>	5,6%	4,2%
	<i>no vēlēšanu komisijām</i>	21,1%	15,4%
	<i>no nacionālajiem preses izdevumiem</i>	21,85	23,8%
	<i>no vietējiem preses izdevumiem</i>	45,8%	37,3%
	<i>no radio</i>	28,3%	25,7%
	<i>no TV</i>	47,8%	45,7%
	<i>no radiem, draugiem, paziņām</i>	13,75	15,8%
	<i>cits</i>	0,2%	2,3%

Informācijas avotu izvēli neietekmē arī tas, pie kādas tautības vēlētājs pieder. Gan latviešu, gan cittautiešu vēlētāju vidū biežāk izmantotais informācijas avots par pašvaldību vēlēšanām ir televīzija. Otrā vieta - vietējiem preses izdevumiem, trešā - priekšvēlēšanu kampaņām. (46.tabula.)

46. tabula

		Respondentu tautība	
		latviei	cita tautība
Kur jūs visbiežāk iegūstat informāciju par pašvaldību vēlēšanām?	<i>no priekšvēlēšanu kampaņām</i>	33%	22,5%
	<i>no pašvaldību amatpersonām</i>	5,2%	3,6%
	<i>no vēlēšanu komisijām</i>	20%	12,6%
	<i>no nacionālajiem preses izdevumiem</i>	23,5%	15,3%
	<i>no vietējiem preses izdevumiem</i>	42,5%	45,9%
	<i>no radio</i>	27,6%	27%
	<i>no TV</i>	47,5%	46,8%
	<i>no radiem, draugiem, paziņām</i>	13,8%	18,9%
	<i>cits</i>	0,8%	0,9%

Gandrīz puse jeb 43,4% vēlētāju, domājot par piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās parasti paļaujas tikai uz savu viedokli - tāpat neuzticas nevienam, 13,4% vēlētāju pārliecina sabiedrībā populāru cilvēku viedoklis, bet 12% aptaujāto - radu, draugu vai paziņu domas. Savukārt visretāk, domājot par piedalīšanos vēlēšanās, vēlētāji ieklausās vēlēšanu komisiju un pašvaldību amatpersonu viedoklī. (47. tabula)

Arī visās vecuma grupās kā visbiežāk minētā atbilde dominē paļaušanās tikai uz savu viedokli. Tajā pašā laikā vērojama tendence jaunākajās vecuma grupās biežāk paļauties uz radu, draugu vai paziņu viedokli, savukārt vecuma grupās no 35-44 gadiem, 45-55 gadiem un virs 55 gadiem - vairāk ieklausīties sabiedrībā populāru cilvēku viedoklī. (48. tabula.)

48.tabula

		Respondentu vecums				
		18-24	25-34	35-44	45-55	virš 55
Kā viedokli jūs parasti ieklausāties, domājot par piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās?	<i>pašvaldību amatpersonu</i>	3,9%	6,9%	6,5%	6,2%	3%
	<i>sabiedrībā populāru cilvēku</i>	9,8%	20,8%	20,5%	22%	22,5%
	<i>politiķu</i>	8,8%	7,6%	9,3%	6,8%	5,2%
	<i>priekšvēlēšanu kampaņu</i>	12,7%	13,2%	10,2%	18,6%	5,6%
	<i>vēlēšanu komisiju</i>	2%	5,6%	7%	6,8%	3,5%
	<i>cits</i>	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%

	<i>žurnālistu</i>	20,6%	15,3%	16,7%	14,7%	17,7%
	<i>radu, draugu, paziņu</i>	29,4%	22,9%	14,9%	13,6%	16,5%
	<i>paļaujos tikai uz savu viedokli</i>	66,7%	63,9%	67,4%	61%	66,7%
	<i>cits</i>	2%	-	-	0,6%	1,7%

Atsevišķos gadījumos atšķiras būtiskākie viedokļu līderi atkarībā no vēlēšanu nodarbošanās veida, lai gan nemainīgi vislielākais skaits respondentu visās grupās norāda, ka, domājot par piedalīšanos vēlēšanās, paļaujas tikai uz savu viedokli. Skolēnu, studentu, zemnieku, bezdarbnieku, privātsektora darbinieku vidū daudzos gadījumos viedokļu līderi mēdz būt radi, draugi vai paziņas. Pensionāri, valsts budžeta iestādēs strādājošie un radošo profesiju pārstāvji vairāk ieklausās sabiedrībā populāru cilvēku viedokļos, savukārt mājsaimnieces vairāk ietekmē priekšvēlēšanu kampaņas. (49.tabula.)

49.tabula

		Respondentu pamnodarbošanās				
		<i>skoēns, students(e)</i>	<i>mājsaim-niece</i>	<i>pensio-nārs(e)</i>	<i>zem-nieks(ce)</i>	<i>bezdarb-nieks(ce)</i>
Kā viedokli jūs parasti ieklausāties, domājot par piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās?	<i>pašvaldību amatpersonu</i>	3,3%	10,7%	2,9%	3,1%	6,5%
	<i>sabiedrībā populāru cilvēku</i>	11,7%	7,1%	21,4%	25,%	14,5%
	<i>politiķu</i>	13,3%	3,6%	6,4%	9,4%	9,7%
	<i>priekšvēlēšanu kampaņu</i>	18,35	14,3%	8,15	9,7%	12,1%
	<i>vēlēšanu komisiju</i>	3,3%	7,1%	2,3%	18,8%	4,8%
	<i>žurnālistu</i>	23,3%	10,7%	17,3%	21,9%	19,4%
	<i>radu, draugu, paziņu</i>	33,3%	10,7%	16,8%	25%	25,8%
	<i>paļaujos tikai uz savu</i>	60%	71,4%	64,2%	43,8%	54,8%

	<i>viedokli</i>					
	<i>cits</i>	-	-	1,2%	-	1,6%

49.tabulas
turpinājums

		Respondentu pamatnodarbošanās			
		<i>valsts iestādes darbinieks(ce)</i>	<i>privātsektora darbinieks(ce)</i>	<i>uzņēmējs(a), vadītājs(a)</i>	<i>radošo profesiju pārstāvis(e)</i>
Kā viedokli jūs parasti ieklausāties, domājot par piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās?	<i>pašvaldību amatpersonu</i>	6,2%	5,5%	8,6%	4%
	<i>sabiedrībā populāru cilvēku</i>	23,6%	17,3%	20%	28%
	<i>politiķu</i>	5,9%	7,9%	11,4%	12%
	<i>priekšvēlēšanu kampaņu</i>	12,1%	11,8%	11,4%	4%
	<i>vēlēšanu komisiju</i>	7,8%	2,4%	-	-
	<i>žurnālistu</i>	13,4%	20,5%	20%	16%
	<i>radu, draugu, paziņu</i>	11,5%	25,2%	20%	20%
	<i>paļaujos tikai uz savu viedokli</i>	68,3%	64,6%	82,9%	64%
	<i>cits</i>	0,6%	1,6%	-	4%

Viedokļu līderi respondentu grupās atkarībā no dzimuma un tautības aplūkojami 50. un 51. tabulā. No iegūtajām atbildēm redzams, ka bez paļaušanās uz savu viedokli, sievietes vairāk ietekmē sabiedrībā populāru cilvēku domas, savukārt vīrieši vairāk ieklausās žurnālistu viedokļos.

Atkarībā no respondentu tautības bez paļaušanās uz savu viedokli, latviešu tautības vēlētāji, domājot par piedalīšanos pašvaldības vēlēšanās biežāk ieklausās sabiedrībā populāru cilvēku viedokļos, bet cittautieši - vairāk paļaujas uz žurnālistu viedokli.

50. tabula

		Respondentu dzimums	
		<i>sievietes</i>	<i>vīrieši</i>
Kā viedokli jūs parasti ieklausāties, domājot par piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās?	<i>pašvaldību amatpersonu</i>	6,5%	3,2%
	<i>sabiedrībā populāru cilvēku</i>	22,2%	16,7%
	<i>politiķu</i>	7,6%	6,85
	<i>priekšvēlēšanu kampaņu</i>	11,9%	10,3%
	<i>vēlēšanu komisiju</i>	5,8%	4,2%
	<i>žurnālistu</i>	14,8%	20,3%
	<i>radu, draugu, paziņu</i>	17%	19,6%
	<i>paļaujos tikai uz savu viedokli</i>	64,6%	66,2%
	<i>cits</i>	0,9%	1%

51. tabula

		Respondentu tautība	
		<i>latvieši</i>	<i>cita tautība</i>
Kā viedokli jūs parasti ieklausāties,	<i>pašvaldību amatpersonu</i>	5,3%	5,4%

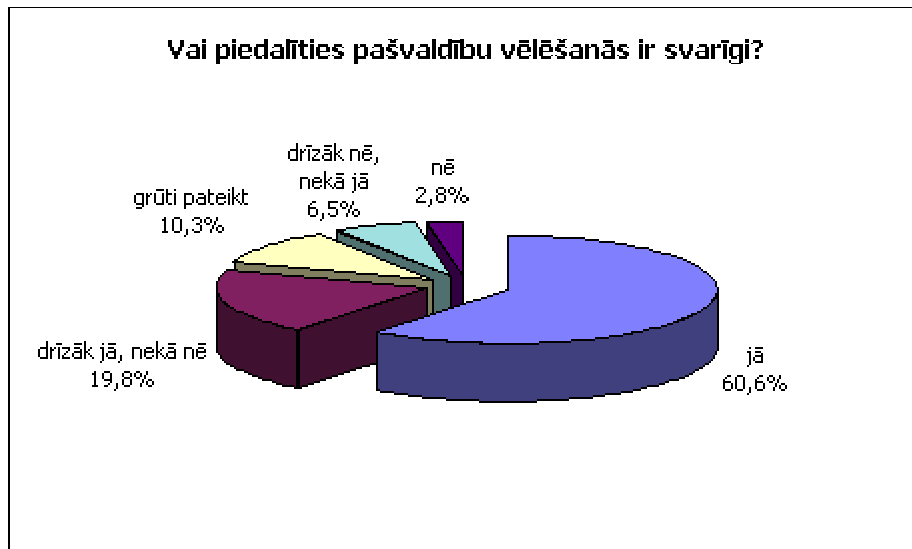

domājot par piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās?			
	<i>sabiedrībā populāru cilvēku</i>	19,9%	19,8%
	<i>politiķu</i>	7,25	8,1%
	<i>priekšvēlēšanu kampaņu</i>	11,35	10,8%
	<i>vēlēšanu komisiju</i>	5,1%	6,3%
	<i>žurnālistu</i>	17,4%	10,8%
	<i>radu, draugu, paziņu</i>	17,5%	20,7%
	<i>paļaujos tikai uz savu viedokli</i>	66,4%	60,4%
	<i>cits</i>	1,1%	-

4. Pašvaldību vēlēšanu novērtējums

Šajā nodaļā ir apkopotas aptaujas dalībnieku atbildes uz anketā iekļautajiem jautājumiem, kuru mērķis bija noskaidrot vēlētāju attieksmi pret pašvaldību vēlēšanām un atsevišķiem ar vēlēšanu organizāciju saistītiem jautājumiem, kas arī var ietekmēt vēlētāju līdzdalību pašvaldību vēlēšanās un būt par cēloni zemi vēlētāju aktivitātei pašvaldību vēlēšanās.

Mēģinot noskaidrot vēlētāju attieksmi pret pašvaldību vēlēšanām, vēlētāji tika lūgti atbildēt uz jautājumu “Vai piedalīties pašvaldību vēlēšanās ir svarīgi?” Apkopojot iegūtās atbildes, tika noskaidrots, ka lielākā daļa (60,6%) aptaujas dalībnieku pašvaldību vēlēšanas uzskata par svarīgām. Vēl 19,8% drīzāk piekrīt, nekā nepiekrīt šim viedoklim. Savukārt 2,8% aptaujāto piedalīšanās pašvaldību vēlēšanās neliekas svarīga. Šim viedoklim piekrist sliecas arī 6,5% vēlētāju, kas uzskata, ka piedalīšanās pašvaldību vēlēšanās drīzāk nav, nekā ir svarīga. Un 10,3% aptaujāto nav noteikta viedokļa šajā jautājumā. (52.tabula.)

Interesanti, ka to, ka piedalīšanās pašvaldību vēlēšanās nav svarīga, neatzīst neviens no respondentiem, kas noteikti plāno piedalīties nākamajās pašvaldību vēlēšanās. (53.tabula.) Tāpat arī no visiem respondentiem 1997.gada pašvaldības vēlēšanās piedalījās tikai 1% aptaujāto, kam pašvaldību vēlēšanas nešķiet svarīgas. (54.tabula.) Tas ļauj secināt, ka vēlēšanu līdzdalību vēlēšanās veicina arī vēlēšanu pārliecībai par vēlēšanu nozīmību.

53. tabula

		Vai piedalīties pašvaldību vēlēšanās ir svarīgi?					
		<i>Jā</i>	<i>Drīzāk jā, nekā nē</i>	<i>Drīzāk nē, nekā jā</i>	<i>Nē</i>	<i>Grūti pateikt</i>	Kopā
Vai Jūs piedalīsieties nākamajās pašvaldību	<i>Noteikti jā</i>	48%	6,6%	0,7%	-	2,5%	57,9%

vēlēšanās?							
	<i>Iespējams, ka jā</i>	9,1%	10,2%	1,6%	0,3%	3,2%	24,5%
	<i>Neesmu izlēmis</i>	2,3%	2,4%	2,5%	0,3%	2,9%	10,5%
	<i>Iespējams, ka nē</i>	0,9%	0,5%	1,5%	0,3%	1,2%	4,4%
	<i>Noteikti nē</i>	0,2%	0,1%	0,1%	1,7%	0,5%	2,7%
Kopā		60,6%	19,8%	6,5%	2,8%	10,3%	100%

54. tabula

		Vai piedalīties pašvaldību vēlēšanās ir svarīgi?					
		<i>Jā</i>	<i>Drīzāk jā, nekā nē</i>	<i>Drīzāk nē, nekā jā</i>	<i>Nē</i>	<i>Grūti pateikt</i>	Kopā
Vai Jūs piedalījāties iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās?	<i>Jā</i>	53,4%	13,6%	3%	1%	5,3%	76,4%
	<i>Nē</i>	5,6%	5,4%	2,5%	1,5%	4,1%	19,1%
	<i>Neatceros</i>	1,7%	0,7%	0,9%	0,2%	0,9%	4,5%
Kopā		60,7%	19,7%	6,5%	2,8%	10,3%	100%

Vienlaikus viedoklis par to, ka piedalīties pašvaldību vēlēšanās ir svarīgi, daudz biežāk sastopams politiski aktīvo vēlētāju vidū. No 57,8% respondentu, kas tika aptaujāti parakstu vākšanas vietās, 41,6% ir pilnībā pārliecināti, ka piedalīšanās pašvaldību vēlēšanās ir svarīga. Savukārt to respondentu vidū, kas aptaujāti pēc nejaušās izlases principa, šim uzskatam pilnībā piekrita tikai 19,1% no 42,2% aptaujāto. (55.tabula.)

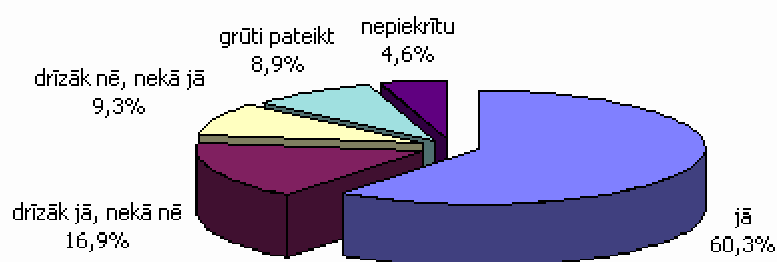
55. tabula

		Respondentu sadalījums pēc aptaujas vietas		
		<i>respondenti, kas aptaujāti pēc nejaušās izlases principa</i>	<i>respondenti, kas aptaujāti parakstu vākšanas vietās</i>	Kopā
Vai piedalīties pašvaldību vēlēšanās ir svarīgi?	<i>Jā</i>	19,1%	41,6%	60,6%
	<i>Drīzāk jā, nekā nē</i>	11,0%	8,8%	19,8%
	<i>Drīzāk nē, nekā jā</i>	3,7%	2,8%	6,5%
	<i>Nē</i>	2,2%	0,6%	2,8%
	<i>Grūti pateikt</i>	6,3%	4,1%	10,3%
Kopā		42,2%	57,8%	100%

Tāpat lielākā daļa vēlētāju (60,3%) domā, ka pašvaldību vēlēšanas nozīmes ziņā ir līdzvērtīgas Saeimas vēlēšanām. Šim viedoklim drīzāk piekrīt 16,9% aptaujāto, bet pilnībā nepiekrīt 4,6% aptaujāto. (56. tabula)

56. tabula

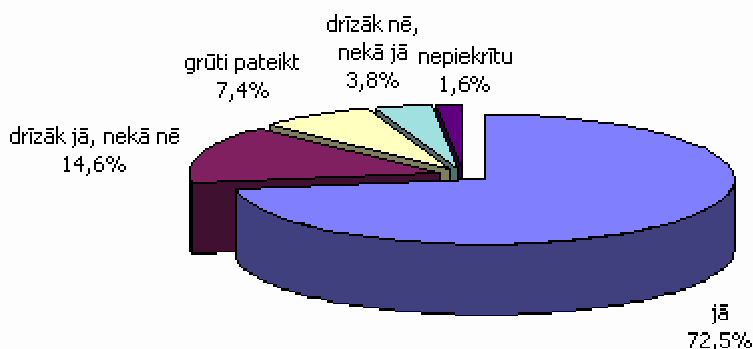
Pašvaldību vēlēšanas ir tikpat nozīmīgas kā Saeimas vēlēšanas

Izstrādājot vēlētāju aptaujas anketu, tika pieļauts, ka viens no faktoriem, kas var ietekmēt vēlētāju līdzdalību pašvaldību vēlēšanās, ir apkalpošana vēlēšanu iecirknī. Tādēļ vēlētāji tika lūgti izteikt savu viedokli arī šajā jautājumā.

Apkopojot iegūtās atbildes, tika noskaidrots, ka pārsvarā vēlētāji ar apkalpošanu vēlēšanu iecirkņos ir apmierināti. Tā domā 72,5% aptaujāto, un vēl 14,6% aptaujāto drīzāk piekrīt, nekā nepiekrīt šim viedoklim. Savukārt ar apkalpošanu vēlēšanu iecirkņos nav apmierināti tikai 1,6% aptaujāto, un šie rādītāji vērtējami kā ļoti labi. Līdz ar to apkalpošana vēlēšanu iecirknī nebūtu minama starp iemesliem, kas Latvijā mazina vēlētāju aktivitāti vēlēšanās. (57.tabula)

Mani apmierina apkalpošana vēlēšanu iecirknī

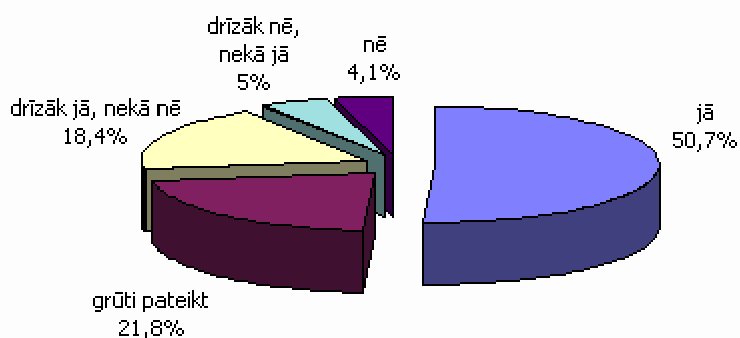

Vēl viens būtisks faktors, kas ietekmē vēlētāju līdzdalību vēlēšanās, ir tas, cik lielā mērā vēlētāji tic, ka vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu.

Atbildes uz šo jautājumu liecina, ka apgalvojumam “vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu” piekrīt 50,7% aptaujāto. Šim apgalvojumam nepiekrīt vai drīzāk nepiekrīt 9,1% aptaujāto. Tomēr viena no nopietnākajām problēmām ir visai lielais vēlētāju skaits, kas nav pilnīgi pārliecināti par to, vai vēlēšanu rezultāti netiek viltoti. To nezina teikt 21,8% aptaujāto. (58.tabula.)

Šāda attieksme norāda uz to, ka lielai daļai vēlētāju nav izpratnes par balsu aprēķināšanas kārtību un viņi drīzāk neuzticas, nekā uzticas vēlēšanu organizatoriem. Līdz ar to šī attieksme varētu būt viens no galvenajiem iemesliem zemajai vēlētāju aktivitātei pašvaldību vēlēšanās. Tajā pašā laikā, salīdzinot ar līdzīgu vēlētāju aptauju pirms 6. Saeimas vēlēšanām, vēlētāju attieksme šajā jautājumā ir nedaudz uzlabojusies, un to respondentu skaits, kas uzskata, ka vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi, ir pieaudzis par 6,4%.*

Vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu

Salīdzinot vēlētāju attieksmi šajā jautājumā pa vēlēšanu apgabaliem, visnegatīvāk noskaņoti ir vēlētāji Rīgā, kur no 22,5% aptaujāto tam, ka vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu nepiekrīt, drīzāk nepiekrīt vai nezina aptuveni 1/2 vai 10,6% respondentu. Vidzemē un Kurzemē šāds viedoklis ir aptuveni 1/3 aptaujāto, Zemgalē - 1/4 daļai, bet Latgalē - 1/5 daļai aptaujāto. (59. tabula.)

59. tabula

		Respondentu dzīvesvieta					Kopā
		Rīga	Vidzeme	Kurzeme	Zemgale	Latgale	
Vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu	<i>jā</i>	6,8%	12,9%	6,6%	9,9%	14,5%	50,7%
	<i>drīzāk jā, nekā nē</i>	5,1%	4,2%	2,7%	3,1%	3,2%	18,4%
	<i>drīzāk nē, nekā jā</i>	2,4%	1%	0,2%	0,5%	0,9%	5%
	<i>nē</i>	1,5%	0,6%	0,6%	0,9%	0,5%	4,1%
	<i>grūti pateikt</i>	6,7%	5,7%	4,5%	2,5%	2,5%	21,8%

Kopā	22,5%	24,4%	14,6%	16,9%	21,6%	100%
-------------	-------	-------	-------	-------	-------	------

Līdzīgi kā vairākos šīs aptaujas jautājumos attieksme pret to, vai vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu, būtiski neatšķiras atkarībā no vēlētāju dzimuma. Šim viedoklim nepiekrīt vai par to šaubās kā 1/3 daļa vīriešu, tā 1/3 daļa sieviešu. (60. tabula.)

60. tabula

		Respondentu dzimums		Kopā
		<i>sieviete</i>	<i>vīrietis</i>	
Vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu	<i>jā</i>	34,5%	16,1%	50,6%
	<i>drīzāk jā, nekā nē</i>	10,6%	7,7%	18,3%
	<i>drīzāk nē, nekā jā</i>	2,5%	2,5%	5%
	<i>nē</i>	2,6%	1,5%	4,1%
	<i>grūti pateikt</i>	14,6%	7,4%	21,9%
	Kopā		64,8%	35,2%

Mazāk pārliecināti par to, ka vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu, ir cittautiešu vēlētāji. Ja latviešu vidū šim apgalvojumam nepiekrīt vai par to šaubās aptuveni 1/3 daļa jeb 19,7% no 64,8% aptaujāto latviešu, tad cittautiešu starpā par to, ka vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu nav pārliecināta gandrīz puse jeb 4,7% no 12,2% aptaujāto cittautiešu. (61. tabula.)

61. tabula

		Respondentu tautība		Kopā
		latvietis(e)	cita tautība	
Vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu	<i>jā</i>	45,5%	5,3%	50,7%
	<i>drīzāk jā, nekā nē</i>	16%	2,3%	18,4%
	<i>drīzāk nē, nekā jā</i>	4,1%	0,8%	5%
	<i>nē</i>	3,3%	0,9%	4,1%
	<i>grūti pateikt</i>	18,9%	3%	21,8%
Kopā		87,8%	12,2%	100%

Vecuma grupās vēlēšanu rezultātiem visvairāk neuzticas vai par to ticamību nav pārliecināti vēlētāji vecumā no 18-24 gadiem. No 12,7% aptaujāto šajā grupā tāds viedoklis ir 5,7% jeb aptuveni 1/2 aptaujāto. Visai daudz vēlētāju, kas netic, ka vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu, ir arī vecumā no 25-30 gadiem un vecumā virs 55 gadiem. (62.tabula)

62. tabula

		Respondentu vecums					Kopā
		18-24	25-34	35-44	45-55	virs 55	
Vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu	<i>jā</i>	3,2%	7%	15,8%	12,5%	12,3%	50,8%
	<i>drīzāk jā, nekā nē</i>	3,7%	4,1%	4,1%	2,9%	3,6%	18,4%

	<i>drīzāk nē, nekā jā</i>	0,9%	0,9%	1%	0,5%	1,6%	4,8%
	<i>nē</i>	0,5%	1%	0,5%	0,2%	1,9%	4,1%
	<i>grūti pateikt</i>	4,3%	4,2%	4%	3,5%	5,8%	21,9%
Kopā		12,7%	17,1%	25,3%	19,6%	25,2%	100%

Tam, ka vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu netic arī aptuveni puse radošo profesiju pārstāvju un skolēnu un studentu, 1/3 daļa mājsaimnieču, pensionāru, bezdarbnieku, privātspektora darbinieku. Savukārt vismazāk “neticīgo” ir valsts iestāžu, zemnieku un uzņēmuma vadītāju vidū. (63.tabula.)

63. tabula

		Respondentu pamatnodarbošanās				
		<i>skoēns, students(e)</i>	<i>mājsaim- niece</i>	<i>pensio- nārs(e)</i>	<i>zem- nieks(ce)</i>	<i>bezdarb- nieks(ce)</i>
Vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu	<i>jā</i>	2,4%	2%	10%	2,3%	3,6%
	<i>drīzāk jā, nekā nē</i>	2%	0,3%	2,1%	0,6%	0,6%
	<i>drīzāk nē, nekā jā</i>	0,4%	0,1%	1,1%	0,4%	0,4%
	<i>nē</i>	0,1%	0,1%	1,1%	0,1%	0,6%
	<i>grūti pateikt</i>	2,6%	0,8%	4,5%	0,5%	1,3%
Kopā		7,5%	3,3%	18,9%	3,9%	6,5%

63. tabulas

turpinājums

		Respondentu pamatnodarbošanās				Kopā
		<i>valsts iestādes darbinieks(ce)</i>	<i>privātsektora darbinieks(ce)</i>	<i>uzņēmē-mējs(a), vadītājs(a)</i>	<i>radošo profesiju pārstāvis(e)</i>	
Vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu	<i>jā</i>	23,5%	5%	1,5%	0,6%	50,7%
	<i>drīzāk jā, nekā nē</i>	6,4%	4,3%	1,3%	1%	18,4%
	<i>drīzāk nē, nekā jā</i>	2%	0,3%	-	0,1%	5%
	<i>nē</i>	0,5%	1,1%	0,1%	0,3%	4,1%
	<i>grūti pateikt</i>	6,5%	3,9%	0,9%	0,8%	21,8%
Kopā		38,9%	14,5%	3,8%	2,8%	100%

Vienlaikus vairāk noskaņoti neticēt vēlēšanu rezultātiem ir vēlētāji ar pamata un vidējo speciālo izglītību - apmēram 1/3 daļa no aptaujātajiem vēlētājiem šajās grupās. (64.tabula.)

64.tabula

		Respondentu izglītība				Kopā
		<i>pamata</i>	<i>vidējā</i>	<i>vidējā speciālā</i>	<i>augstākā</i>	

Vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu	<i>jā</i>	3,4%	13,3%	20%	14,2%	50,8%
	<i>drīzāk jā, nekā nē</i>	0,4%	5,2%	5,6%	7,2%	18,4%
	<i>drīzāk nē, nekā jā</i>	0,2%	1,5%	2,6%	0,5%	4,8%
	<i>nē</i>	0,1%	0,9%	2,6%	0,5%	4,1%
	<i>grūti pateikt</i>	1,7%	4,8%	9,3%	6%	21,9%
	Kopā	5,8%	25,7%	40,1%	28,3%	100%

Secinājumi

- Aptaujas veikšanas laikā - jūnijā - pašvaldību vēlēšanās 2001. gada martā noteikti piedalīties plānoja 58% vēlētāju. Tas liecina, ka vēlētāju aktivitāte pašvaldību vēlēšanās varētu būtiski nemainīties. Tajā pašā laikā, veicot vēlētāju informācijas kampaņu, savu viedokli par piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās nostiprināt vai mainīt varētu 35% vēlētāju, kuri aptaujā norādījuši, ka, iespējams, piedalīsies pašvaldības vēlēšanās vai nav to vēl izlēmuši.
- Visnegatīvāk noskaņoti pret piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās ir vēlētāji Rīgas un Zemgales vēlēšanu apgabalos. Tajā pašā laikā būtiski neatšķiras vēlētāju domas par piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās atkarībā no vēlētāju dzimuma un tautības.
- Vēlētāju aktivitāti vēlēšanās ietekmē vēlētāju vecums. Jo jaunāki vēlētāji, jo lielāka iespēja, ka viņi varētu nepiedalīties pašvaldību vēlēšanās. Līdz ar to, izstrādājot vēlētāju informācijas kampaņu, kā viena no galvenajām mērķa grupām izdalāmi jaunieši vecumā no 18-24 gadiem.

- Vēlētāju aktivitāte vēlēšanās ir atkarīga no vēlētāju izglītības līmeņa. Viskūtrāk vēlēšanās piedalās vēlētāji ar pamata un vidējo izglītību.
- Nākamajās pašvaldību vēlēšanās varētu nepiedalīties aptuveni 1/11 daļa no iepriekšējās vēlēšanās balsojušo.
- Viens no būtiskākajiem faktoriem, kas ietekmē vēlētāju piedalīšanos vēlēšanās, ir vēlētāju politiskā aktivitāte kopumā. Pastāv tendence - jo politiski aktīvāks vēlētājs, jo lielāka iespēja, ka viņš piedalīsies vēlēšanās.
- Visbiežākie pamatojumi tam, kāpēc vēlētāji piedalās vēlēšanās, ir pilsoņa pienākums, nevēlēšanās pieļaut, ka tiek ievēlēti vēlētājiem netīkami kandidāti, kā arī iespēja uzlabot savu labklājību nākotnē.
- Visbiežākie iemesli tam, kāpēc vēlētāji nepiedalās pašvaldību vēlēšanās, ir uzskats, ka nav piemērotu kandidātu, par kuriem gribētu balsot, pārliecība, ka piedalīšanās vēlēšanās tāpat neko nemainīs, kā arī laika trūkums.
- Vēlēšanās piedalīties nekas nekavē 28,5% jeb aptuveni 1/4 daļu vēlētāju.
- Pētījums norāda uz tendenci, ka vēlētāju līdzdalību vēlēšanās ietekmē vēlētāju iespējas iegūt informāciju par vēlēšanām. To pierāda fakts, ka 6,6% no 19,8% respondentu, kas aptaujā norādīja, ka nav piedalījušies 1997. gada pašvaldību vēlēšanās, uzskata, ka iespējas iegūt informāciju par pašvaldību vēlēšanām ir nepietiekamas vai drīzāk nepietiekamas. Tajā pašā laikā no 75,6% aptaujāto, kas aptaujā norādīja, ka piedalījušies iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās, tā domā tikai 10,3%.
- Vēlētāji ir slikti informēti par tādām "Pilsētas domes, novada domes un pagasta padomes vēlēšanu likuma" normām kā iepriekšējā balsošana un balsošana tajā pašvaldībā, kur reģistrēts vēlētāja īpašums. Vissliktāk informēti ir vēlētāji Rīgā, vēlētāji vecumā no 18-34 gadiem, pēc nodarbošanās veida skolēni, studenti, radošo profesiju pārstāvji un privātsektorā strādājošie.

- Vislabāk informētie par iepriekšminētajām pašvaldību vēlēšanu likuma normām ir vēlētāji Latgalē, vēlētāji vecumā no 45-55 gadiem, kā arī valsts iestādēs strādājošie.
- Vidēji 80% vēlētāju zina, ka pašvaldību vēlēšanās iespējams balsot tajā pašvaldībā, kur vēlētājs pierakstīts, kā arī bija informēti par to, ka vēlētāji ar pārvietošanās grūtībām var balsot savā dzīvesvietā.
- Vēlētāji, kuri ir politiski aktīvāki, ir arī labāk informēti par pašvaldību vēlēšanu normām.
- 18,4% jeb aptuveni 1/5 daļa vēlētāju atzīst, ka iespējas iegūt informāciju par pašvaldību vēlēšanām nav pietiekamas. Visbiežāk šāda informācija pietrūkst vēlētājiem vecumā no 18-24 gadiem.
- Galvenie vēlētāju informācijas avoti par pašvaldību vēlēšanām ir televīzija, vietējie preses izdevumi un priekšvēlēšanu kampaņas.
- 43,3% aptaujāto, domājot par piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās, parasti paļaujas tikai uz savu viedokli. Tajā pašā laikā galvenie viedokļu līderi vēlētāju vidū ir sabiedrībā populāri cilvēki, kā arī radi, draugi vai paziņas.
- Vēlētāji reti ieklausās vēlēšanu komisiju un pašvaldību amatpersonu viedokļos.
- Viedokļu līderu izvēli ietekmē vēlētāju vecums un nodarbošanās. Atšķiras arī svarīgākie viedokļu līderi sievietes un vīrieši, kā arī latvieši un cittautieši vēlētāju starpā.

- 80,4% vēlētāju uzskata, ka piedalīties pašvaldību vēlēšanās ir svarīgi. Lielākā daļa (77,2%) vēlētāju arī domā, ka pašvaldību vēlēšanas ir tikpat svarīgas kā Saeimas vēlēšanas.
- 87,1% vēlētāju apmierina apkalpošana vēlēšanu iecirkņos.
- 21,8% vēlētāju nav viedokļa par to, vai vēlēšanu rezultāti Latvijā tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu, bet vēl 9,1% vēlētāju domā, ka vēlēšanu rezultāti netiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu. Ņemot vērā to, ka vēlētāju uzticamība vēlēšanu organizatoriem, ir viens no nozīmīgākajiem faktoriem, kas var ietekmēt vēlētāju līdzdalību vēlēšanās, šis viedoklis uzskatāms par vienu no būtiskākajiem trūkumiem Latvijas vēlētāju attieksmē.

PIELIKUMI

Vēlētāju aptauja

Cienījamais(-ā) vēlētāj(-a)!

2001. gada 11. martā Latvijā notiks kārtējās pilsētu un pagastu pašvaldību vēlēšanas. Lai gan pašvaldību darbam iedzīvotāju dzīvē ir tikpat nozīmīga loma kā parlamenta lēmumiem, līdz šim vēlētāju aktivitāte pašvaldību vēlēšanās bijusi zema $\frac{3}{4}$ 1995. un 1997. gada pašvaldību vēlēšanās piedalījās aptuveni puse vēlētāju.

Lai noskaidrotu vēlētāju zemās aktivitātes cēloņus un vēlētāju motivāciju, piedaloties vai nepiedaloties pašvaldību vēlēšanās, Centrālā vēlēšanu komisija sadarbībā ar Rīgas Stradiņa universitātes studentiem veic vēlētāju socioloģisko aptauju. Atbildot uz šīs anketas jautājumiem, Jūs palīdzēsiet mums veicināt vēlētāju līdzdalību pašvaldību vēlēšanās, kas ir būtiska demokrātijas attīstībai Latvijā.

Šī aptauja ir **anonīma** $\frac{3}{4}$ Jūsu vārdu norādīt nav nepieciešams, un pētījuma dati tiks izmantoti tikai apkopotā veidā.

Anketu aizpildīt nav grūti. Jums tikai jāapvelk ar aplīti cipari atbildēm, kas visvairāk atbilst Jūsu viedoklim; ja tādas atbildes nav $\frac{3}{4}$ ierakstiet savu variantu šim nolūkam paredzētajā vietā.

Jau iepriekš pateicamies par atsaucību!

1. Vai Jūs piedalījāties iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās 1997. gadā?

1. jā
2. nē
3. neatceros

2. Vai Jūs piedalīsieties nākamajās pašvaldību vēlēšanās?

1. noteikti jā
2. iespējams, ka jā
3. neesmu izlēmis
4. iespējams, ka nē
5. noteikti nē

3. Kas Jūs mudina piedalīties pašvaldību vēlēšanās?

(Lūdzu, atzīmējiet ne vairāk kā 3 atbildes!)

1. iespēja satikt cilvēkus
2. iespēja uzlabot savu labklājību nākotnē
3. interese, ziņkārtība
4. pilsoņa pienākums
5. ja citi piedalās, tad es arī
6. nevēlēšanās pieļaut, lai tiktu ievēlēti man netīkami kandidāti
7. nekas nemudina
8. cits (*lūdzu, norādiet*) _____

4. Kas Jūs varētu kavēt (kavē) piedalīties pašvaldību vēlēšanās?

(Lūdzu, atzīmējiet ne vairāk kā 4 atbildes!)

1. laika trūkums
2. pašvaldību vēlēšanas man nešķiet svarīgas
3. trūkst informācijas par vēlēšanu norisi
4. uzskatu, ka mana piedalīšanās vēlēšanās neko nemainīs
5. nav kandidātu, par ko gribētu balsot
6. neizdevīgs vēlēšanu iecirkņu darba laiks
7. nelabvēlīgi laika apstākļi (lietus, sniegs, u.c.)
8. uzskatu, ka vēlēšanu rezultāti vienalga tiks viltoti
9. nekas nekavē
10. cits (*lūdzu, norādiet*) _____

5. No kā Jūs visbiežāk iegūstat informāciju par pašvaldību vēlēšanām?

(Lūdzu, atzīmējiet ne vairāk kā 3 atbildes!)

1. no priekšvēlēšanu kampaņām
2. no pašvaldību amatpersonām
3. no vēlēšanu komisijām

4. no nacionālajiem preses izdevumiem
  5. no vietējiem preses izdevumiem
  6. no radio
  7. no televīzijas
  8. no radiem, draugiem, paziņām
  9. cits (*lūdzu, norādiet*)
-

6. Kā viedoklī Jūs parasti ieklausāties, domājot par piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās?

(Lūdzu atzīmējiet ne vairāk kā 3 atbildes!)

1. pašvaldību amatpersonu
  2. sabiedrībā populāru cilvēku
  3. politiķu
  4. priekšvēlēšanu kampaņu
  5. vēlēšanu komisiju
  6. žurnālistu
  7. radu, draugu, paziņu
  8. paļaujos tikai uz savu viedokli
  9. cits (*lūdzu, norādiet*)
-

7. Vai, Jūsprāt, piedalīties pašvaldību vēlēšanās ir svarīgi?

1. jā
2. drīzāk jā, nekā nē
3. drīzāk nē, nekā jā
4. nē
5. grūti pateikt

8. Vai Jūs esat informēts par to, ka pašvaldību vēlēšanās...

(Lūdzu, atzīmējiet savu viedokli par katru no četriem apgalvojumiem!)

	Jā	Esmu kaut ko dzirdējis(-usi)	Nē
1. Iespējams nobalsot trīs dienas pirms vēlēšanām	1	2	3
2. Vēlētāji ar pārvietošanās grūtībām var balsot savā dzīvesvietā	1	2	3

3. Atļauts balsot tajā pašvaldībā, kur vēlētais ir pierakstīts	1	2	3
4. Atļauts balsot arī tajā pašvaldībā, kur reģistrēts vēlētajā īpašums	1	2	3

9. Vai Jūs piekrītat zemāk minētajiem apgalvojumiem:

(Lūdzu, atzīmējiet savu viedokli par katru no četriem apgalvojumiem!)

	Jā	Drīzāk jā, nekā nē	Drīzāk nē, nekā jā	Nepiekrītu	Grūti pateikt
1. Pašvaldību vēlēšanas ir tikpat nozīmīgas kā Saeimas vēlēšanas	1	2	3	4	5
2. Mani apmierina apkalpošana vēlēšanu iecirknī	1	2	3	4	5
3. Iespējas iegūt informāciju par pašvaldību vēlēšanām ir pietiekamas	1	2	3	4	5
4. Vēlēšanu rezultāti tiek noteikti godīgi un saskaņā ar likumu	1	2	3	4	5

Lūdzu, sniedziet dažas ziņas par sevi

10. Jūsu dzīvesvieta

1. Rīga
1. Vidzeme
2. Kurzeme
3. Zemgale
4. Latgale

11. Jūsu dzimums

1. sieviete
1. vīrietis

12. Jūsu vecums

1. 18-24 gadi
1. 25-34 gadi
2. 35-44 gadi
3. 45-55 gadi
4. virs 55 gadiem

13. Jūsu izglītība

1. pamatizglītība
1. vispārējā vidējā izglītība
2. vidējā speciālā vai profesionālā tehniskā izglītība
3. augstākā izglītība

14. Jūsu tautība

1. latvietis(-te)
1. cita tautība _____

15. Jūsu pamatnodarbošanās

1. skolēns, students(-e)
1. mājsaimniece
2. pensionārs(-e)
3. zemnieks(-ce)
4. bezdarbnieks(-ce)
5. valsts, budžeta iestādes darbinieks(-ce)
6. privātsektora darbinieks(-ce)
7. uzņēmējs(-a), vadītājs(-a)
8. radošo profesiju pārstāvis(-e)

Paldies par piedalīšanos aptaujā!